

Zadanie realizowane w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0193/16 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” współfinansowanego ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, działając na podstawie art. 28 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 t.j.), w związku z art. 39 ust. 1 z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 ze zm.).

Plan zadań ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Wisłoka z Dopływami PLH180052 (z wyłączeniem gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe)

przygotowanie: A. Przemyski

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Zadania i cele projektu NATURA 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

system obszarów stanowiących spójną funkcjonalnie sieć umożliwiającą realizację spójnej polityki ochrony zasobów przyrodniczych na obszarze Unii Europejskiej

Cel

zachowanie określonych **typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt**, które uważa się za **cenne** (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i **zagrożone** wyginięciem w skali całej Europy

zachowanie lub odtworzenie różnorodności biologicznej Europy

wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują

EUROPEJSKIE DYREKTYWY PRZYRODNICZE

- tzw. **dyrektywa ptasia** Dyrektywa 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. o ochronie dziko żyjących ptaków, która zastąpiona została nową [Dyrektywą 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa](#)
- tzw. **dyrektywa siedliskowa** [Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory](#)

W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym i gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

SIEĆ NATURA 2000 TWORZĄ DWA TYPY OBSZARÓW

Obszary „ptasie”
Obszary Specjalnej Ochrony
Ptaków OSO

Wyznaczane na podstawie
dyrektywy ptasiej dla ochrony
ptaków

Obszary „siedliskowe”
Obszary Mające Znaczenie dla
Wspólnoty → **Specjalne Obszary**
Ochrony Siedlisk SOO

Wyznaczane na podstawie
dyrektywy siedliskowej dla
ochrony siedlisk przyrodniczych,
roślin i zwierząt z wyjątkiem
ptaków

Mogą się całkowicie lub częściowo nakładać

OBSZARY PTASIE I SIEDLISKOWE

Obszary „ptasie”

(Obszary Specjalnej Ochrony ptaków)

Obszary „siedliskowe”

(Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk)

Niezależne, ale mogą się całkowicie lub częściowo nakładać

- Państwo Członkowskie samodzielnie wyznacza i ustanawia Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków na swoim terytorium
- Państwo informuje Komisję Europejską o wyznaczonych obszarach

- Państwo Członkowskie proponuje sieć obszarów i przekazuje propozycję Komisji Europejskiej
- Komisja analizuje propozycje w ramach tzw. regionów biogeograficznych. Organizowana jest dyskusja w formie tzw. Seminarium Biogeograficznego, sprawdzająca czy poszczególne gatunki i siedliska zostały wystarczająco ujęte;
- Komisja przyjmuje listę Obszarów Mających Znaczenie Dla Wspólnoty w ramach każdego regionu biogeograficznego;
- Państwo ustanawia obszary przyjęte przez Komisję jako Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk

Zbyt skąpe wyznaczenie obszarów to uchybienie obowiązkowi wynikającemu z Dyrektywy

Aby sieć pełniła wymagania Dyrektywy, musi zawierać wszystkie „Międzynarodowe Ostoje Ptaków”, stosownie do danych naukowych

Zbyt skąpe zaproponowanie obszarów to uchybienie obowiązkowi wynikającemu z Dyrektywy

Aby sieć spełniła wymagania Dyrektywy, musi zawierać „reprezentatywną część” zasobów każdego gatunku i siedliska przyrodniczego

OBSZARY NATURA 2000 są najmłodszą formą ochrony przyrody, wprowadzoną w Polsce w 2004 roku w związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej.

Art. 6 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe
- 2) rezerwaty przyrody
- 3) parki krajobrazowe
- 4) obszary chronionego krajobrazu
- 5) obszary Natura 2000
- 6) pomniki przyrody
- 7) stanowiska dokumentacyjne
- 8) użytki ekologiczne
- 9) zespoły przyrodniczo krajobrazowe
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Czy istniejące parki narodowe i rezerваты nie wystarczają?

dotychczasowe formy ochrony przyrody są zbyt małe i nie obejmują wielu miejsc występowania gatunków zagrożonych (inne były zasady ich wyznaczania)

w ich funkcjonowanie nie był dotychczas wpisany stały monitoring występowania rzadkich i zagrożonych gatunków i siedlisk

sytuacja gatunków i siedlisk jest różna w różnych krajach i to co jest rzadkie w jednym kraju, w innym może być całkiem pospolite

Sieć Natura 2000 to odrębny, funkcjonujący na innych zasadach system ochrony przyrody, który działa niezależnie od istniejącego krajowego systemu ochrony. Sieć Natura 2000 jest uzupełnieniem wcześniej działających systemów ochrony przyrody.

Potrzeba wspólnych działań w skali Europy

„Przyroda nie zna granic”

Skala zagrożeń stanu przyrody jest obecnie tak duża, że już od dawna stało się oczywiste, że współpraca międzynarodowa w tej dziedzinie jest niezbędna i bez niej w wielu przypadkach wysiłki podejmowane na rzecz ochrony przyrody tylko w jednym kraju mogą być całkiem nieskuteczne.

JAK FUNKCJONUJE OBSZAR NATURA 2000?

- **Obszar ochrony, a nie obszar chroniony**

Ochronie podlega nie cały obszar, ale konkretnie siedliska i gatunki na nim. Z drugiej strony, ograniczenia oraz działania ochronne, niezbędne dla ochrony obszaru, mogą wykraczać poza jego granice

- **Cel = Właściwy stan ochrony**

Gatunku nie ubywa, jego siedlisko jest w dobrym stanie, są perspektywy, że zachowa się też w przyszłości.

Siedliska nie ubywa, zachowana struktura i funkcje (w tym procesy ekologiczne, różnorodność biologiczna), są perspektywy, że tak będzie także w przyszłości

**Wymogi
ochrony nie
ostrzejsze,
niż to
naprawdę
niezbędne
dla siedlisk
i gatunków**

- **Ochrona „celowościowa” a nie system zakazów**

Nie ma żadnych z góry narzuconych zakazów. Na każdym z obszarów należy indywidualnie zastosować środki (w tym regulacje planistyczne i działania ochronne) takie i tylko takie, by osiągnąć cel ochrony

- **Formy i sposoby ochrony nie są z góry dane, ale elastycznie dostosowane do celu**

„Ochrona przez właściwe użytkowanie”, ochrona przez modyfikacje sposobu zagospodarowania, ochrona czynna i ochrona ścisła powinny być stosowane zależnie od potrzeb siedlisk i gatunków. Dla siedlisk półnaturalnych ochrona nie wyklucza gospodarczego użytkowania, a czasem wręcz go wymaga

JAK FUNKCJONUJE OBSZAR NATURA 2000?

- **Obowiązek ochrony**

Państwo jest obowiązane podjąć wszelkie działania (także ochronę czynną) konieczne dla skutecznej ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych w obszarze. Nie można braku właściwej ochrony usprawiedliwiać np. lukami w krajowym prawodawstwie

- **Obowiązek analizowania**

Każdy plan, przedsięwzięcie lub działanie musi być rozważone pod kątem wpływu na obszar, z punktu widzenia celów jego ochrony

- **Zakaz szkodzenia**

Plany, przedsięwzięcia ani działania, które wpływałyby znacząco negatywnie na obszar, w zasadzie nie mogą być wdrożone (**wyjątek: jeżeli są niezbędne dla zrealizowania nadrzędnego interesu publicznego i jednocześnie udowodniono, że nie można tego interesu zrealizować w inny, nie szkodzący obszarowi sposób; wówczas konieczne są kompensacje**)

- **Zakaz zakazywania**

W żaden sposób nie są ograniczane plany, przedsięwzięcia ani działania, które nie wpływają negatywnie na obszar z punktu widzenia celów jego ochrony

Zasada przezorności: nie rozwiane wątpliwości muszą być interpretowane na korzyść środowiska, a nie na korzyść projektu!

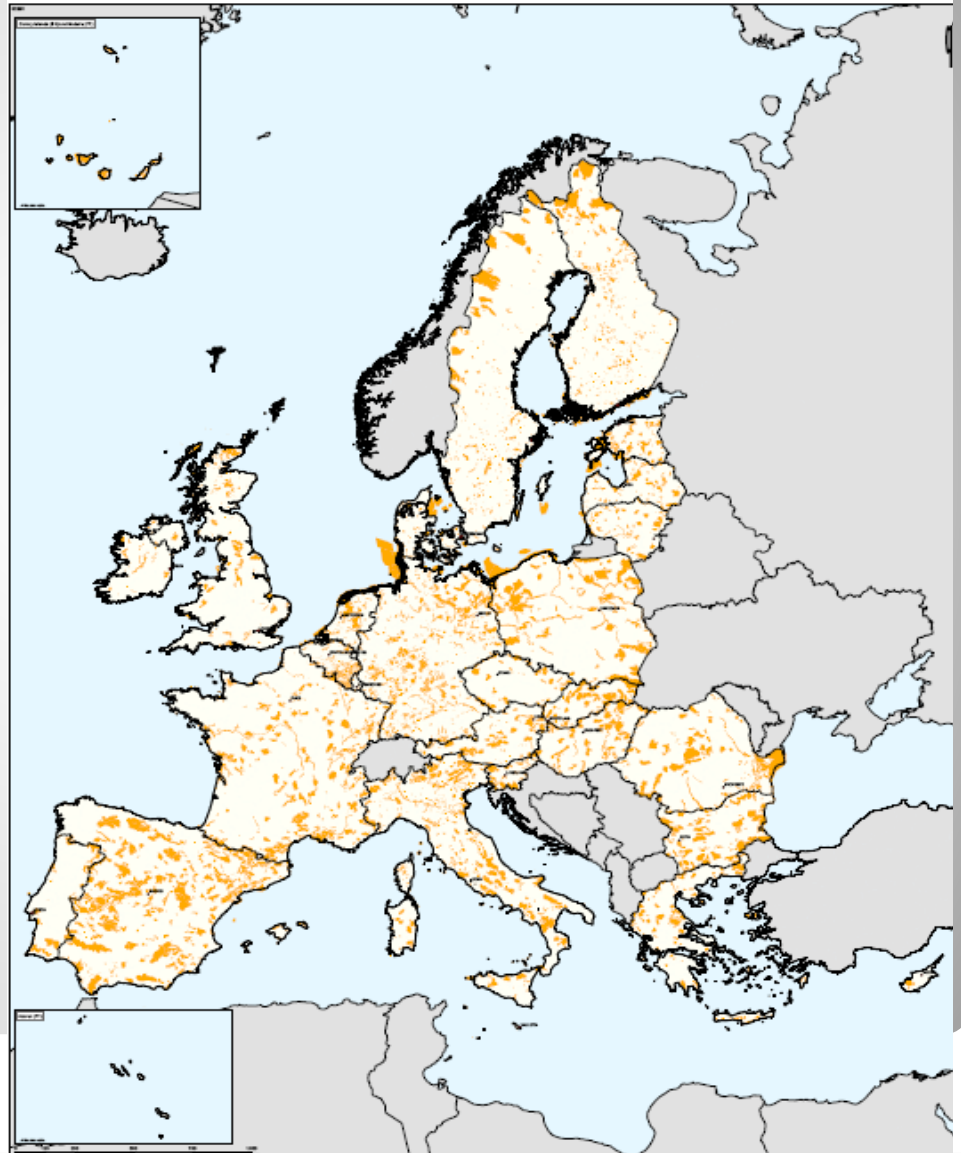
NATURA 2000 W EUROPIE

**Jest to sieć prawie 25.000 obszarów,
obejmujących około 850 000 km², stanowiąca
ponad 20% terytorium Unii Europejskiej**

**Jest największą zwartą siecią obszarów
chronionych na świecie**

Natura 2000 w Europie – obszary ptasie

Styczeń 2011 r.:
ok. 5,3 tys. obszarów
ok. 630 tys. km²
ok. 14% terytorium

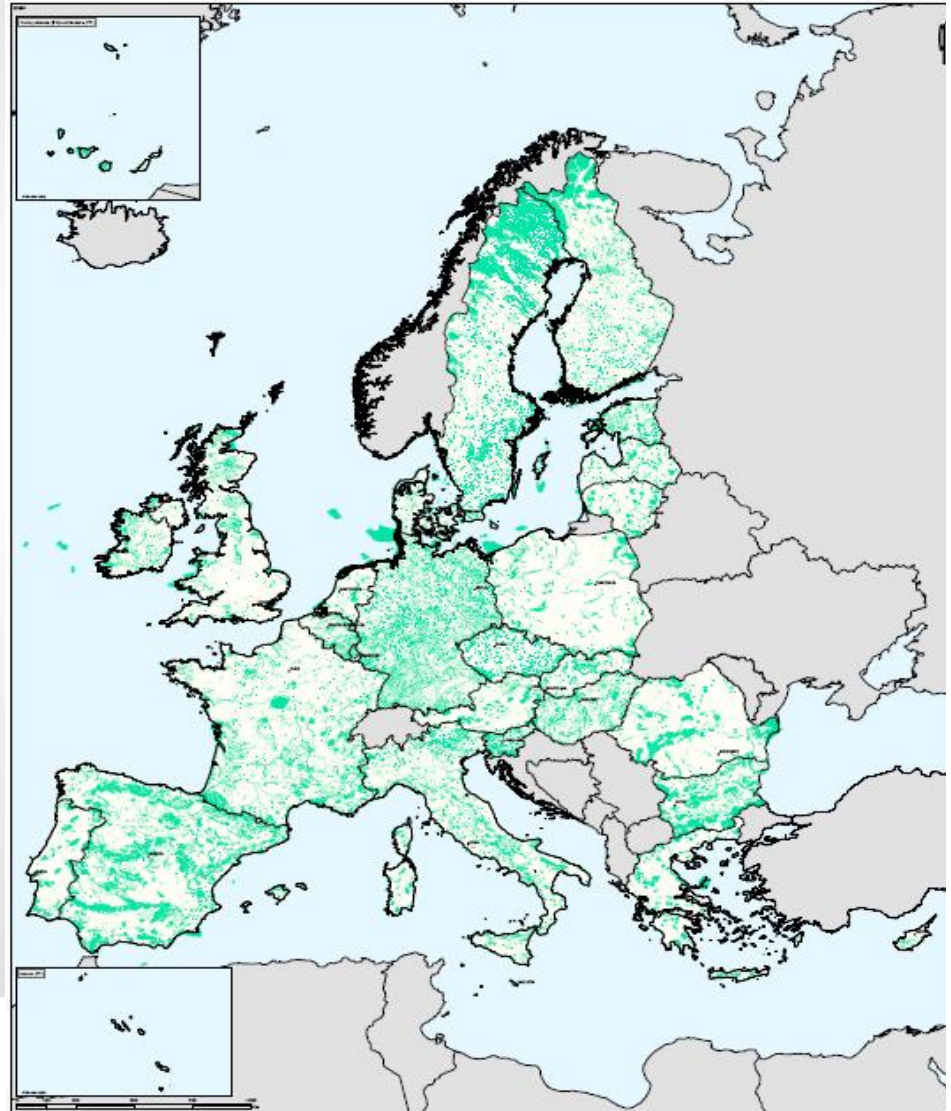
Natura 2000 w Europie - obszary siedliskowe

Styczeń 2011 r.:

ok. 22,5 tys. obszarów

ok. 730 tys. km²

ok. 17% terytorium

NATURA 2000 W POLSCE

Obszary Natura 2000 w Polsce - obszary chroniące przyrodę w Polsce, utworzone w ramach europejskiego programu Natura 2000. Zajmują łącznie około 20% powierzchni lądowej kraju (przy średniej europejskiej wynoszącej 18%).

Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO):

- 145 obszarów
- łączna powierzchnia 5,6 mln ha (w tym 648,5 tys. ha obszarów morskich)

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (obszary „siedliskowe” – przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk - SOO)

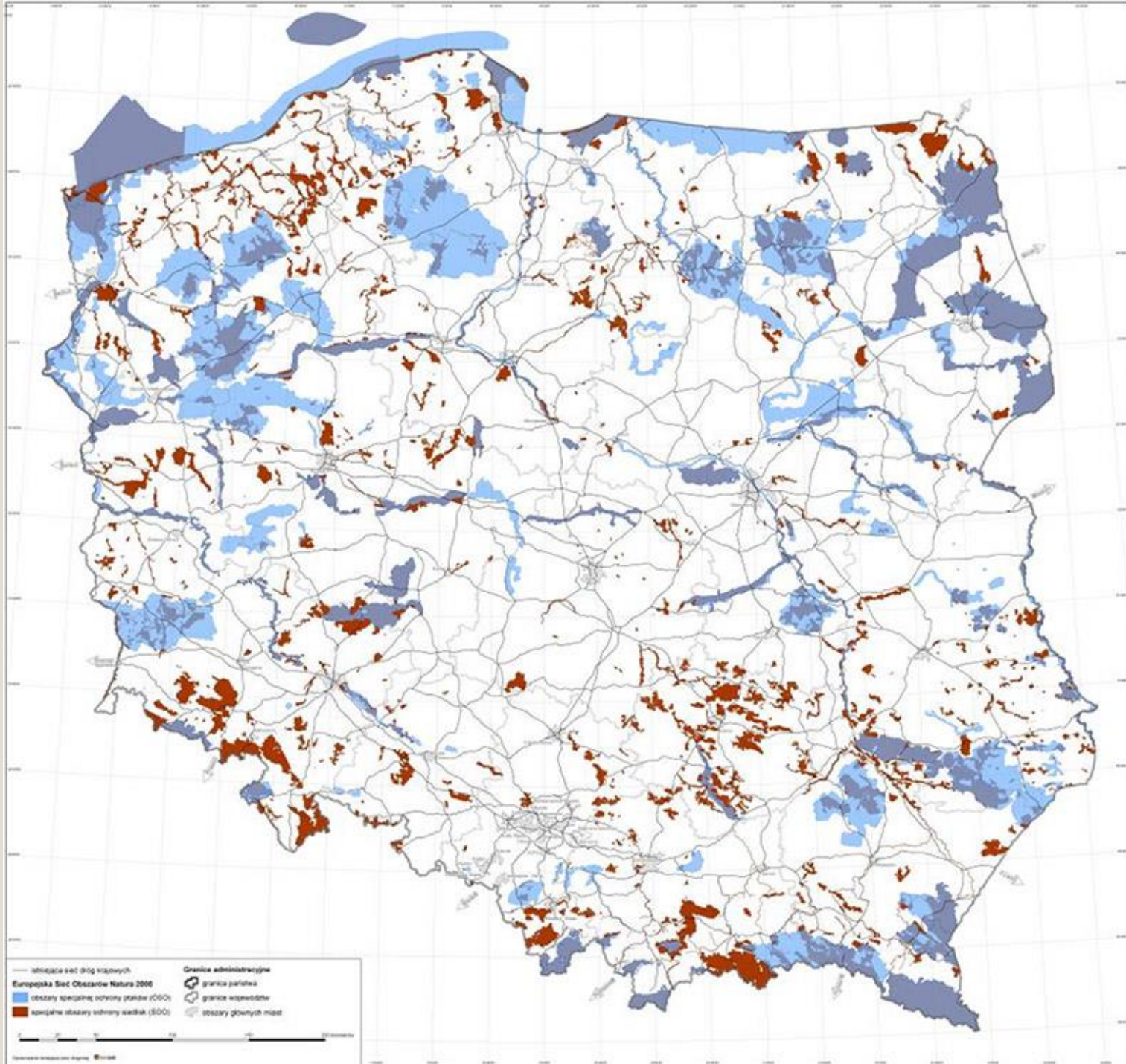
- 849 obszarów
- łączna powierzchnia 3,9 mln ha (w tym 359, 7 tys. ha obszarów morskich)

Obszary Natura 2000 razem:

- 994 obszarów
- ok. 20% terytorium

Głównym dokumentem planistycznym dla obszarów Natura 2000 jest Plan Zadań Ochronnych (PZO). Projekt PZO sporządza sprawujący nadzór nad obszarem (zwykle Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska), ale przy udziale społecznym. W procesie sporządzenia planu musi być zapewniony udział osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, a także możliwość wnoszenia uwag i wniosków ze strony ogółu społeczeństwa.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustanawia plan na okres **10 lat**, w drodze aktu prawa miejscowego w **formie zarządzenia**. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk lub gatunków. W razie potrzeby, PZO może być zastąpiony bardziej szczegółowym planem ochrony, sporządzonym dla części lub całości obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych zawiera przede wszystkim:

- 1) opis granic oraz mapy obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla przedmiotów ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) wykaz gatunków i siedlisk „naturowych” znajdujących się na danym obszarze, tj. tych, które podlegają ochronie z mocy prawa europejskiego (Dyrektywa Siedliskowa lub/i Dyrektywa Ptasia);
- 5) określenie działań mających na celu utrzymanie bądź odtworzenie właściwego stanu ochrony chronionych siedlisk i gatunków (w tym ochrony czynnej), ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za realizację tych działań;
- 6) wskazanie właściwego monitoringu przedmiotów ochrony;

7) podsumowanie posiadanej wiedzy o przedmiotach ochrony znajdujących się w granicach obszaru Natura 2000, a w razie potrzeby wskazanie na konieczność uzupełnienia i uaktualnienia posiadanych danych;

8) wskazanie zmian koniecznych do wprowadzenia w dokumentach planistycznych (m.in. studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i in.) w celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk lub gatunków „naturowych”;

9) ułatwienie wdrażania programów rolnośrodowiskowych oraz uregulowanie zagadnień związanych z zalesieniami na obszarach Natura 2000.

NATURA 2000

W WOJ. PODKARPACKIM

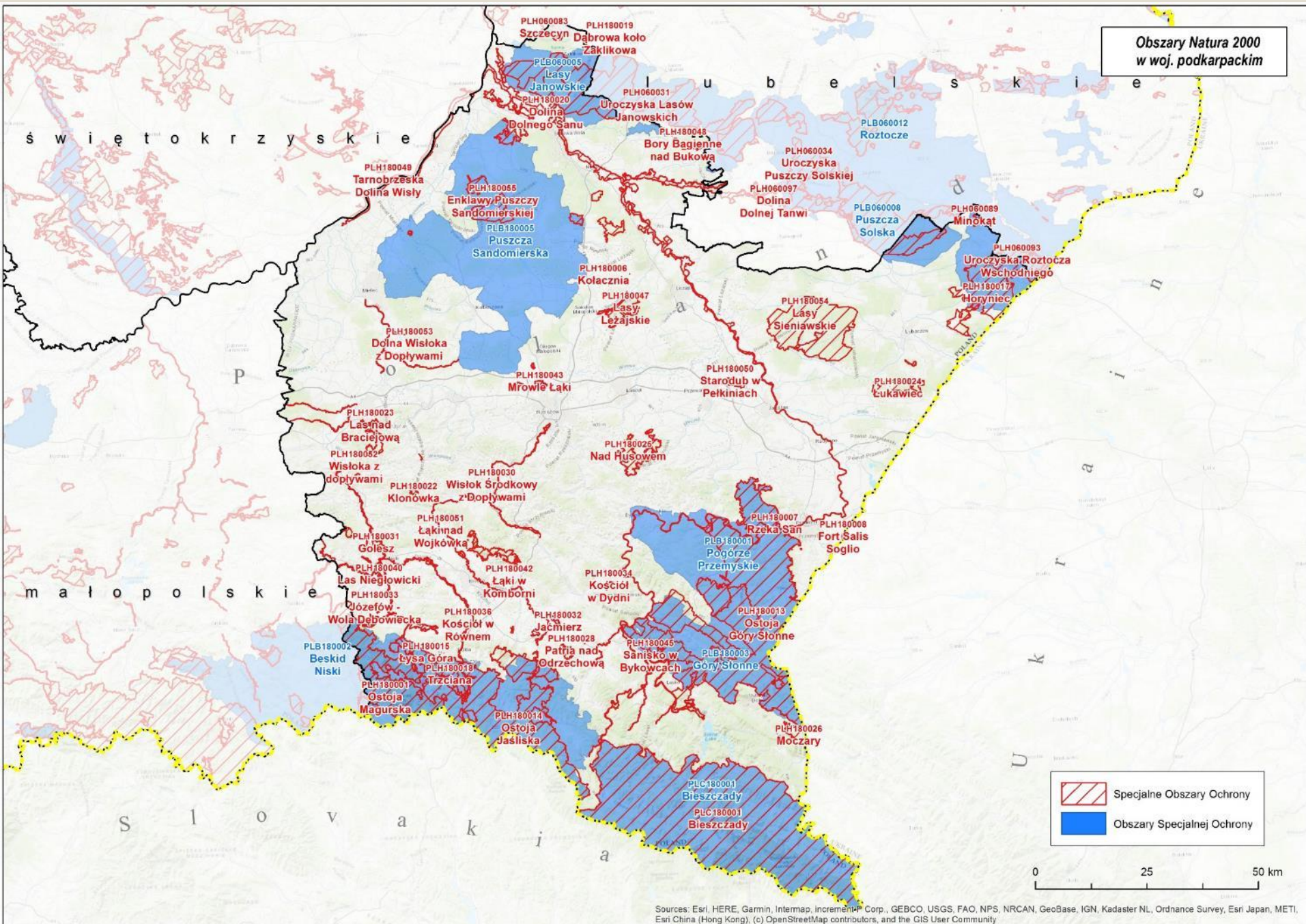
- **Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków:**
  - 7 obszarów o łącznej powierzchni 396 257,68 ha
- **Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk:**
  - 55 obszarów o łącznej powierzchni 241 887,2 ha
- 1 obszar będący zarówno obszarem ptasim i obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty o powierzchni 111 519,44 ha

Obszary Natura 2000 razem:

- 63 obszary o łącznej powierzchni 749 664,32 ha, co stanowi ok. 32% powierzchni

**Obszary Natura 2000
w woj. podkarpackim**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, incrementP Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

NATURA 2000 W WOJ. PODKARPACKIM

Obszary specjalnej ochrony ptaków i projektowane obszary ochrony siedlisk (PLC)

Bieszczady PLC180001

Obszary specjalnej ochrony ptaków (PLB)

Beskid Niski PLB180002

Góry Słonne PLB180003

Lasy Janowskie PLB060005

Puszcza Solska PLB060008

Puszcza Sandomierska PLB180005

Pogórze Przemyskie PLB180001

Roztocze PLB060012

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – projektowane specjalne obszary ochrony (PLH)

1. Bednarka PLH120033
2. Bory Bagienne nad Bukową PLH180048
3. Dąbrowa koło Zaklikowa PLH180019
4. Dolina Dolnego Sanu PLH180020
5. Dolina Dolnej Tanwi PLH060097
6. Dolna Wisłoka z Dopływami
PLH180053
7. Dorzecze Górnego Sanu PLH180021
8. Enklawy Puszczy Sandomierskiej
PLH180055
9. Fort Salis Soglio PLH180008
10. Golesz PLH180031
11. Horyniec PLH180017
12. Jaćmierz PLH180032
13. Jasiołka PLH180011
14. Józefów-Wola Dębowiecka PLH180033
15. Klonówka PLH180022
16. Kołacznia PLH180006
17. Kościół w Dydni PLH180034
18. Kościół w Nowosielcach PLH180035
19. Kościół w Równem PLH180036
20. Kościół w Skalniku PLH180037
21. Ladzin PLH180038
22. Las Hrabeński PLH180039
23. Las nad Braciejową PLH180023
24. Las Niegłowicki PLH180040
25. Lasy Leżajskie PLH180047
26. Lasy Sieniawskie PLH180054
27. Liwocz PLH180046
28. Łąki nad Młynówką PLH180041
29. Łąki nad Wojkówką PLH180051
30. Łąki w Komborni PLH180042
31. Łukawiec PLH180024
32. Łysa Góra PLH180015
33. Minokąt PLH060089
34. Moczary PLH180026

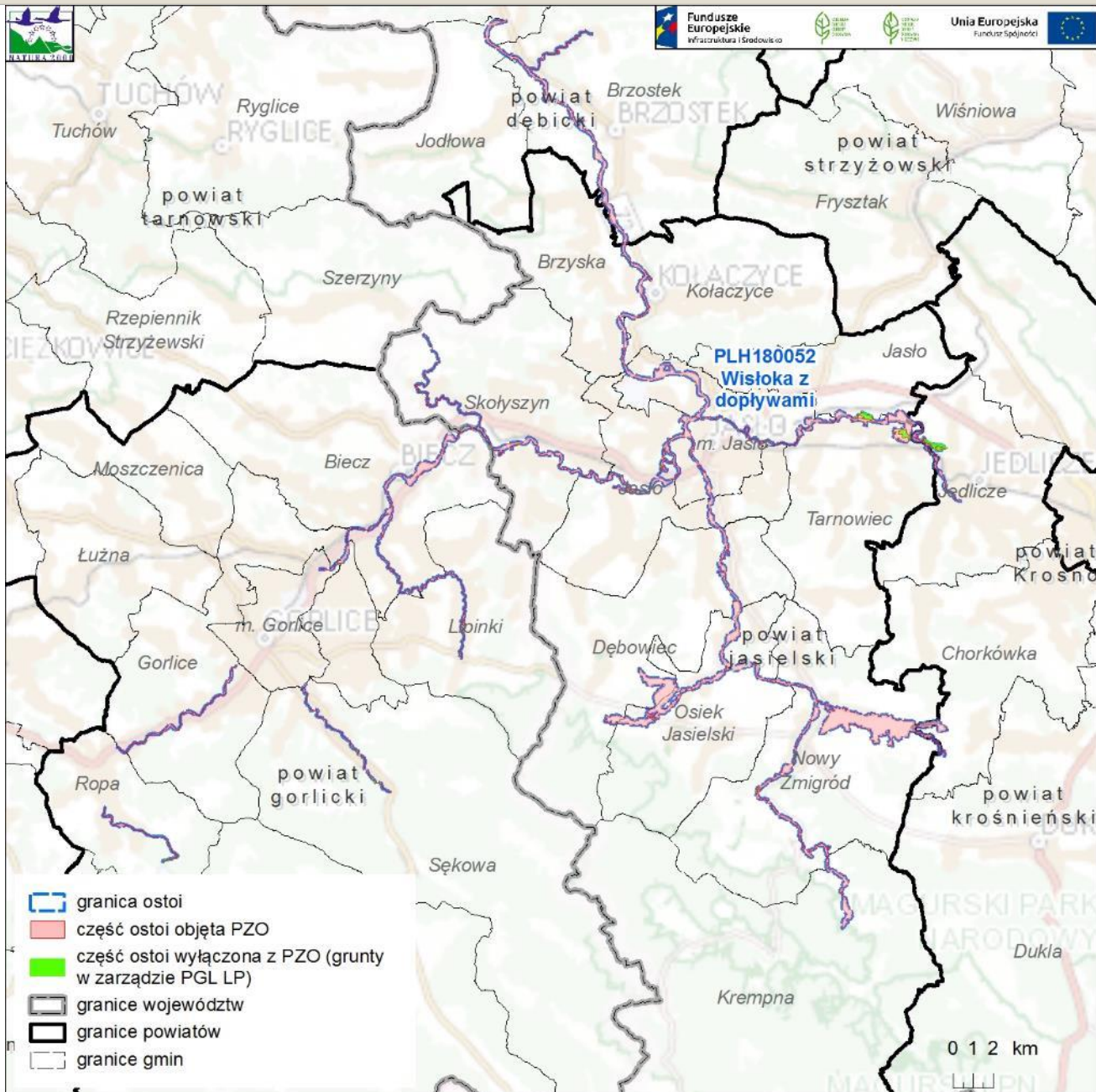
Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – projektowane specjalne obszary ochrony (PLH)

35. Mrowle Łąki PLH180043
36. Nad Husowem PLH180025
37. Ostoja Czarnorzecka PLH180027
38. Ostoja Góry Słonne PLH180013
39. Ostoja Jaśliska PLH180014
40. Ostoja Magurska PLH180001
41. Ostoja Przemyska PLH180012
42. Osuwiska w Lipowicy PLH180044
43. Patria nad Odrzechową PLH180028
44. Rymanów PLH180016
45. Rzeka San PLH180007
46. Sanisko w Bykowcach PLH180045
47. Starodub w Pełkiniach PLH180050
48. Szczecyn PLH060083
49. Tarnobrzaska Dolna Wisły PLH180049
50. Trzciana PLH180018
51. Uroczyska Lasów Janowskich PLH060031
52. Uroczyska Puszczy Solskiej PLH060034
53. Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093
54. Wisłok Środkowy z Dopływami PLH180030
55. Wisłoka z Dopływami PLH180052

Charakterystyka Obszaru Natura 2000

Wisłoka z Dopływami PLH180052

SOOS Natura 2000 PLH180052 Wisłoka z dopływami obejmuje część doliny rzeki Wisłoki od miejscowości Myscowa do mostu drogowego na drodze krajowej nr 73 w Jaworzu Górnym oraz część dolin jej dopływów: Iwielki (P), Kłopotnicy (L), Jasiołki (P), Kamienicy (P) i Ropy (P) wraz dopływami Sękówką (P), Libuszą (P) i Olszynką (L). Swoim zasięgiem Obszar obejmuje część Pogórza Środkowobeskidzkiego (Pogórze Jasielskie, Obniżenie Gorlickie, Pogórze Strzyżowskie, Pogórze Ciężkowickie i Kotlina Jasielsko-Krosnieńska) oraz fragmenty Beskidów Środkowych – mezoregion Beskidu Niskiego. Wyżej wymienione cieką to małe rzeki i potoki fliszowe, głównie o kamienistym i kamienisto-żwirowym dnie. Lokalnie w wyniku akumulacji rzecznej powstają odsypy i łąchy piaszczyste oraz kamieniste wyspy, będące podłożem dla rzadkich, pionierskich zbiorowisk roślinnych. Szybkie przepływy oraz duże ich wahania sprzyjają rozwojowi fauny prądolubnej (reofilom). Na obszarze Natura 2000 stwierdzono 16 siedlisk z Załącznika 1 oraz 11 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Obszar Natura 2000 Wisłoka z Dopływami

Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I **Dyrektywy Rady 92/43/EWG:**

- 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*;**
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*;**
- 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków;**
- 3230 Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* – część z przewagą wrześni);**
- 3240 Zarośla wierzbowe na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* – część z przewagą wierzb);**

Obszar Natura 2000 Wisłoka z Dopływami

Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG – c.d.:

3270 Zalewane muliste brzegi rzek;

*6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion – płaty bogate florystycznie)

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);

6430 Ziółorośla górskie (*Adenostylon alliariae*) i ziółorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*);

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*);

9130 Żyzne buczyny *Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*;

Obszar Natura 2000 Wisłoka z Dopływami

Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG – c.d.:

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*;

*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*);

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe);

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulnetum*).

* - siedliska priorytetowe

A photograph of a natural habitat featuring tall, green grasses and several flowering stalks. The flowers are primarily purple, with some white, feathery flowers interspersed. The background is a clear blue sky.

**SIEDLISKA NATUROWE WYSTĘPUJĄCE
W GRANICACH OBSZARU**

3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*

3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*

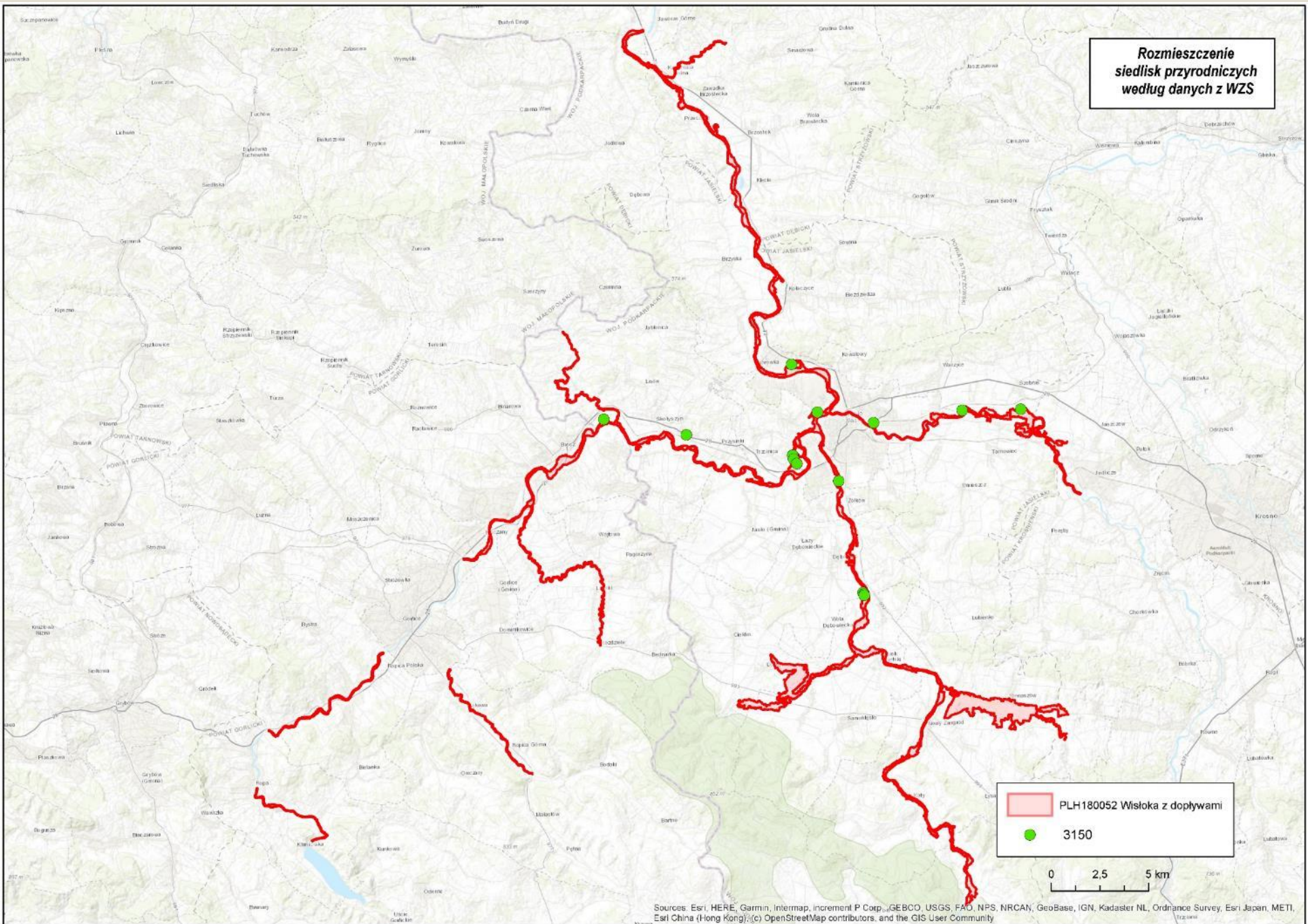
3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki
wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaeion*, *Potamion*

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

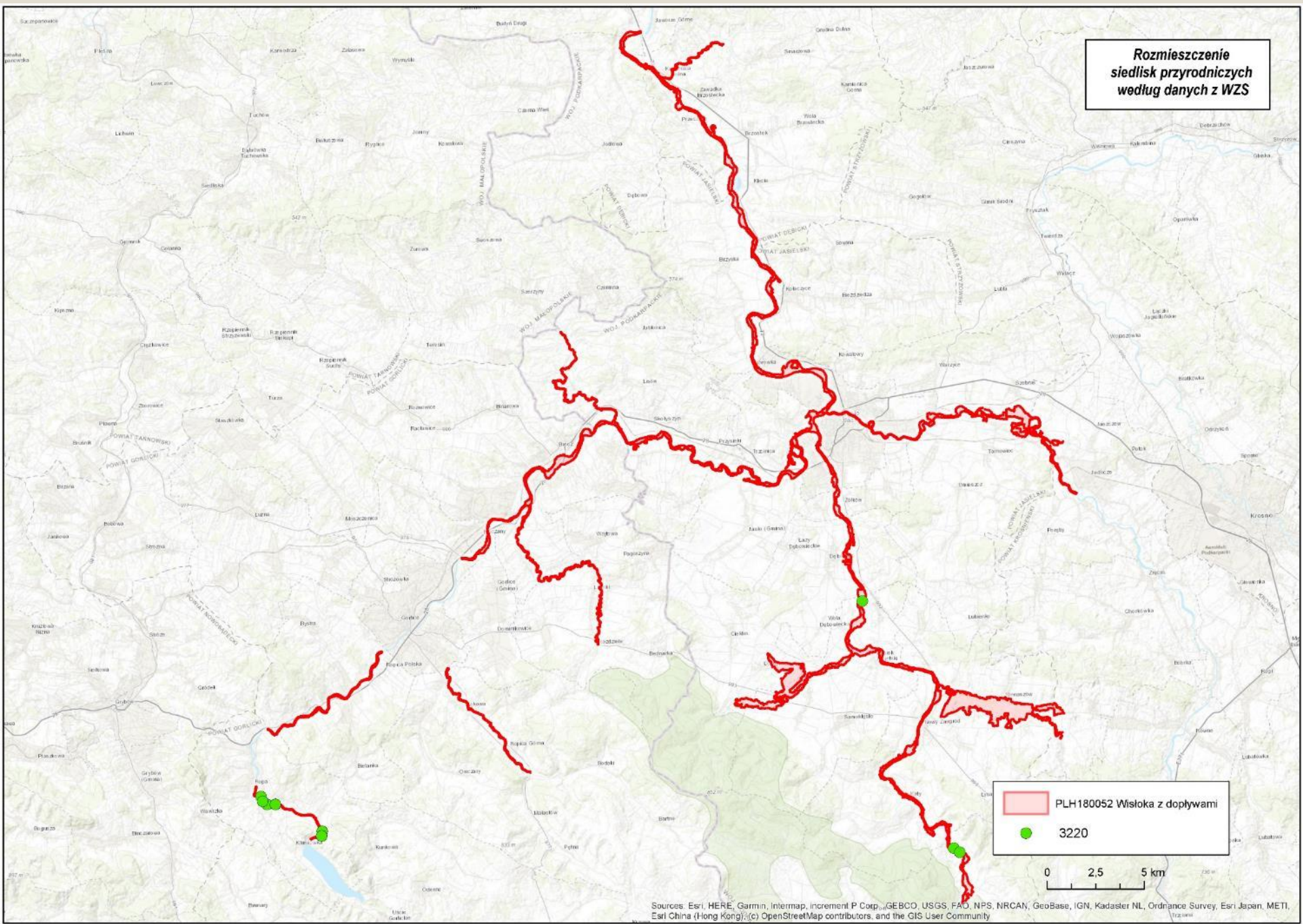
3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

**3230 Zarośla wrześni
na kamieńcach i
żwirowiskach
górných potoków
(*Salici-Myricarietum* –
część z przewagą
wrześni)**

**3230 Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach
górných potoków (*Salici-Myricarietum* – część z przewagą
wrześni)**

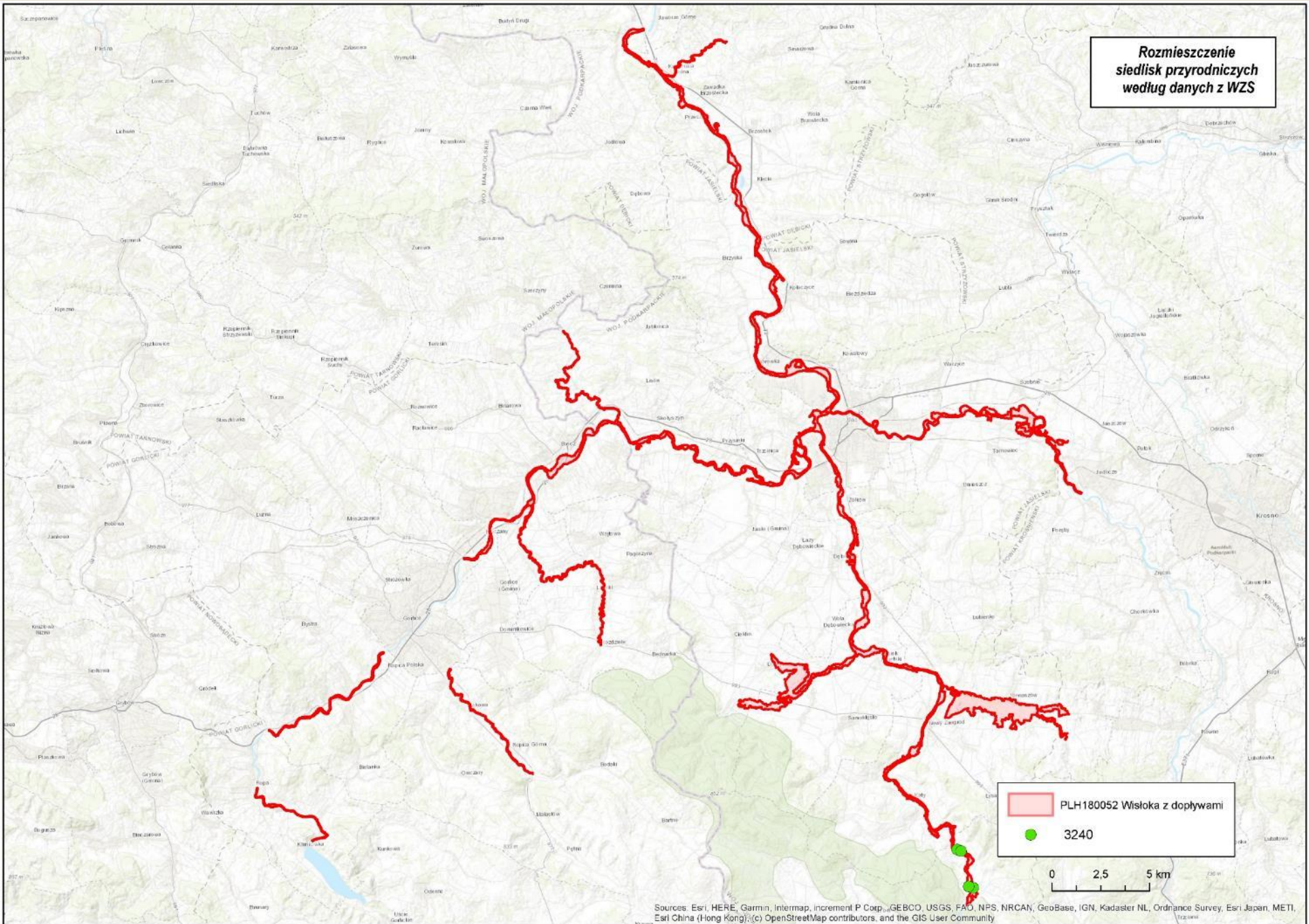
**3240 Zarośla wierzbowe na kamieńcach i żwirowiskach
górných potoków (*Salici-Myricarietum* – część z przewagą
wierzby)**

**3240 Zarośla wierzbowe na kamieńcach i żwirowiskach
górnich potoków (*Salici-Myricarietum* – część z przewagą
wierzb)**

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

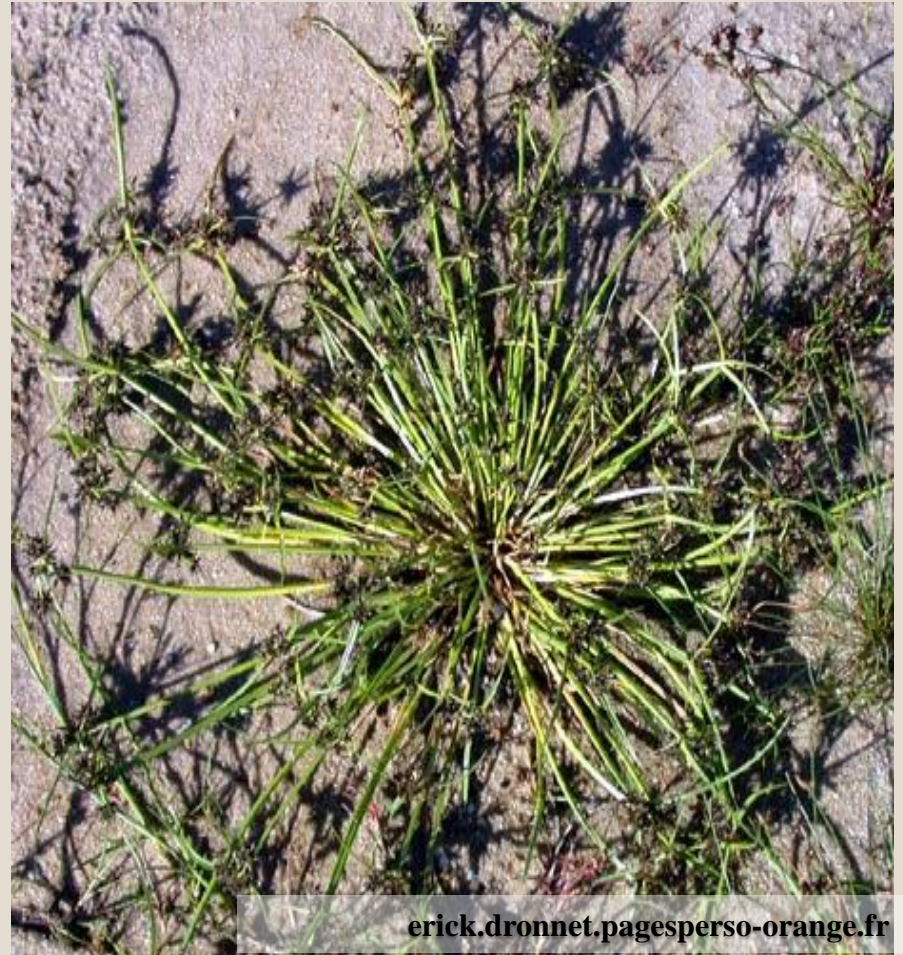
3270 Zalewane muliste brzegi rzek

Komosa czerwona
Chenopodium rubrum

Cibora brunatna
Cyperus fuscus

Rdest szczawiolistny
Polygonum lapathifolium agg.

Uczep trójlistkowy
Bidens tripartita

chwastowisko.wordpress.com

Rzepicha ziemnowodna
Rorippa amphibia

Sit dwudzielnny
Juncus bufonius

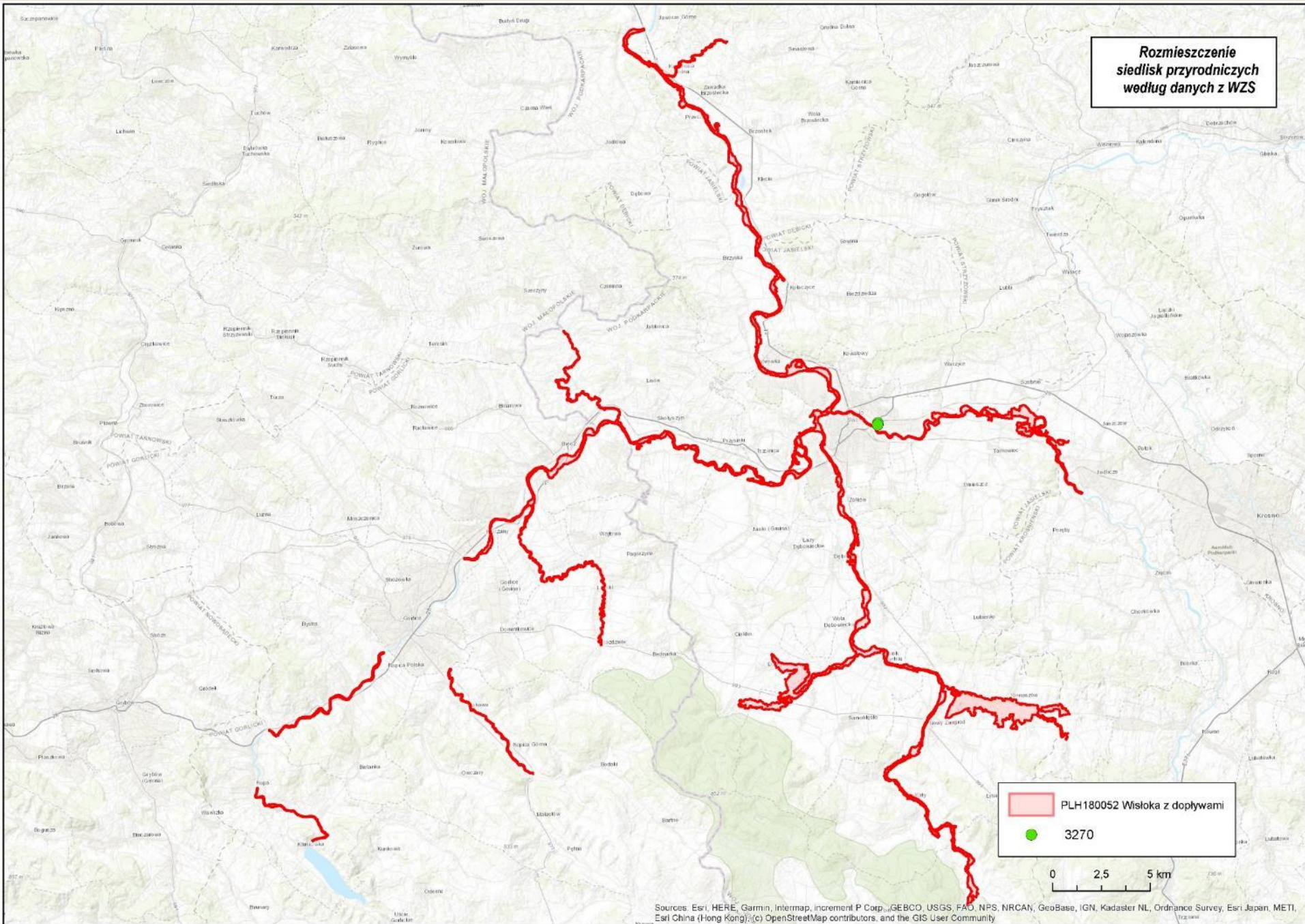

Źródło:
<http://rozanski.li/?p=1932>

3270 Zalewane muliste brzegi rzek

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

**Bukwica
zwyczajna
*Betonica
officinalis***

Goździk pyszny *Dianthus superbus*

Fot. A. Pierścińska

Mieczyk dachówkowy
Gladiolus imbricatus

Fot. A. Pierścińska

Kosaciec syberyjski
Iris sibirica

**Goryczka
wąskolistna**
*Gentiana
pneumonanthe*

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6430 Ziółorośła górskie (*Adenostylon alliariae*) i ziółorośła nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

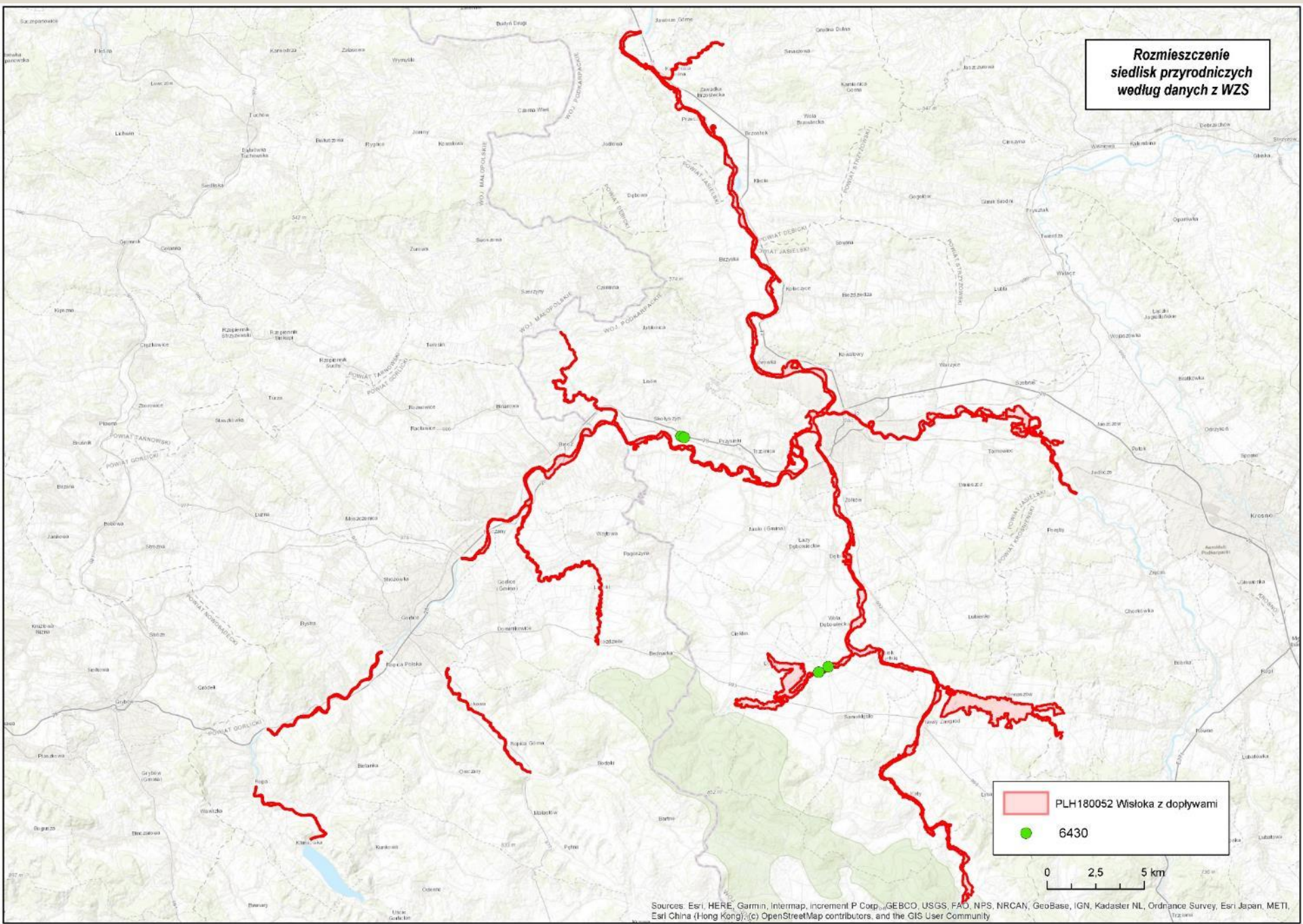

Fot. A. Przemyski

**6430 Ziółorośła górskie (*Adenostylon alliariae*) i
ziółorośła nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)**

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

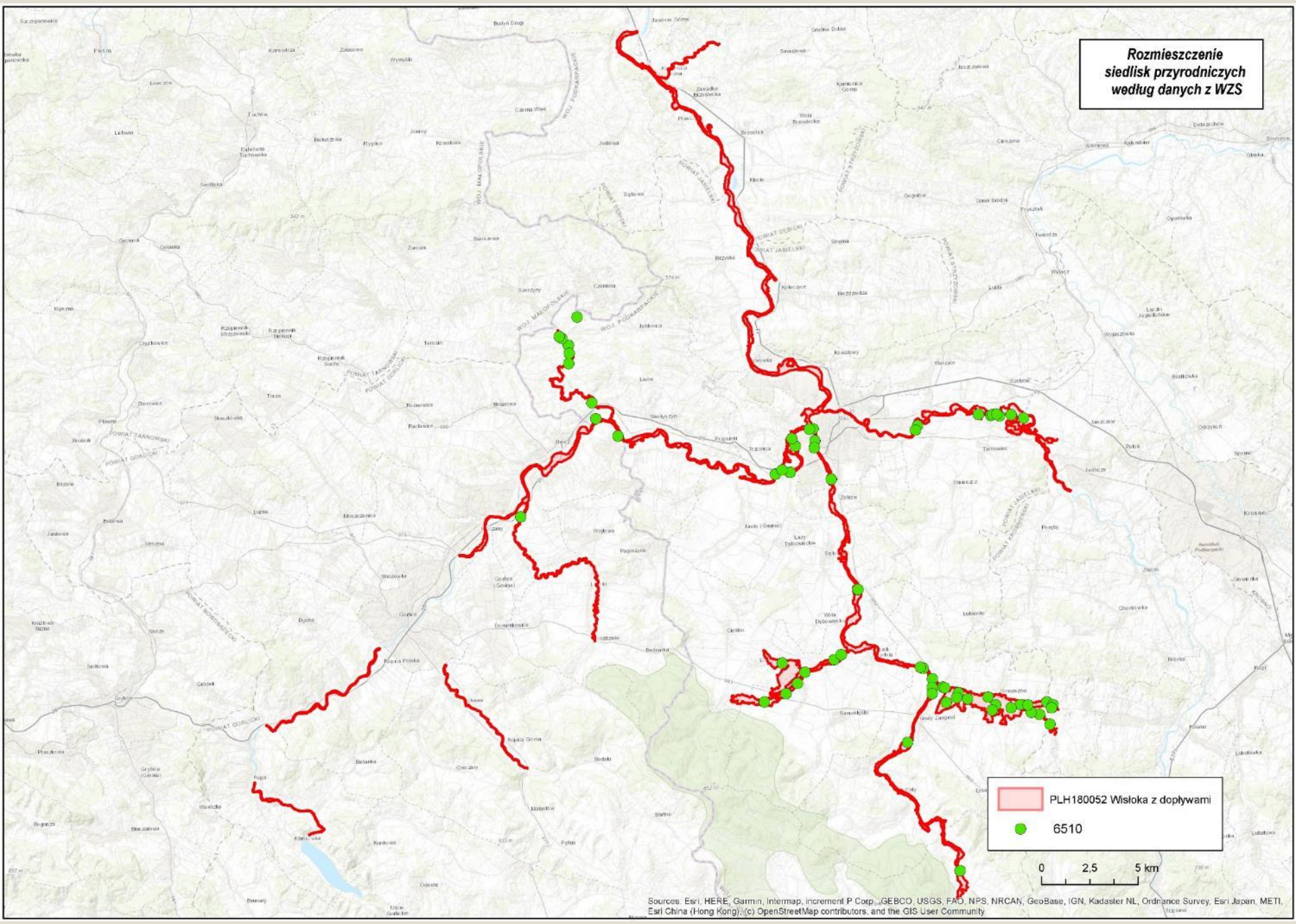
6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże
(Arrhenatherion)

6510 Ekstensywnie użytkowane nízowe łąki świeże
(*Arrhenatherion*)

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)

Fot. A. Przemyski

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)

Fot. A. Przemyski

Żywiec gruczołowaty
Dentaria glandulosa

Żywiec dziewięciolistny
Dentaria enneaphyllos

Fot. B. Piwowarski

Przylaszczka pospolita
Hepatica nobilis

http://przyroda.osiedle.net.pl/Zawilec_gajowy.htm

Zawilec gajowy
Anemone nemorosa

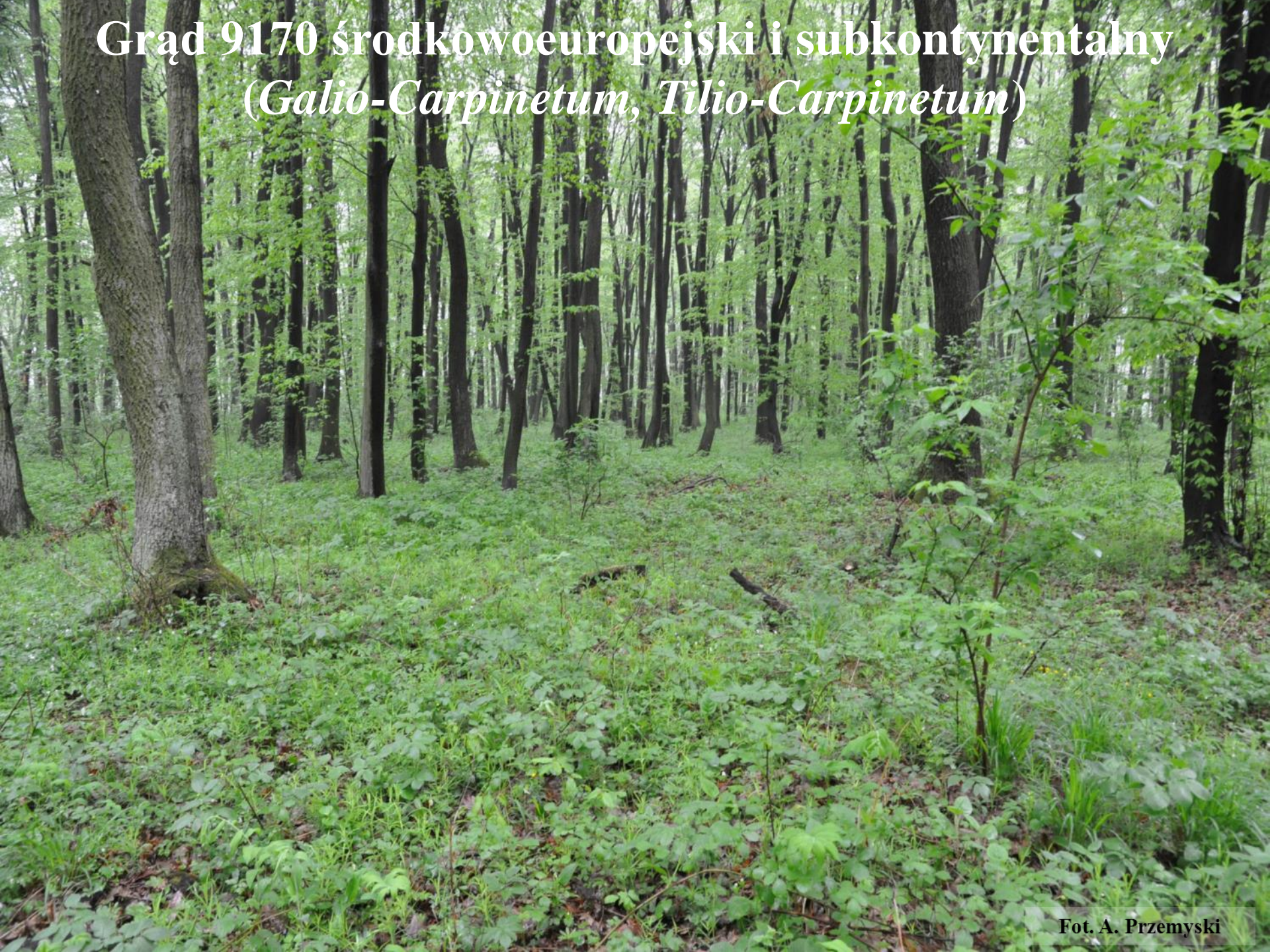

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae*-Fagenion, *Galio odorati*-Fagenion)

Grąd 9170 środkowoeuropejski i subkontynentalny
(*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Lilia złotogłów
Lilium martagon

Gnieźnik leśny
Neottia nidus-avis

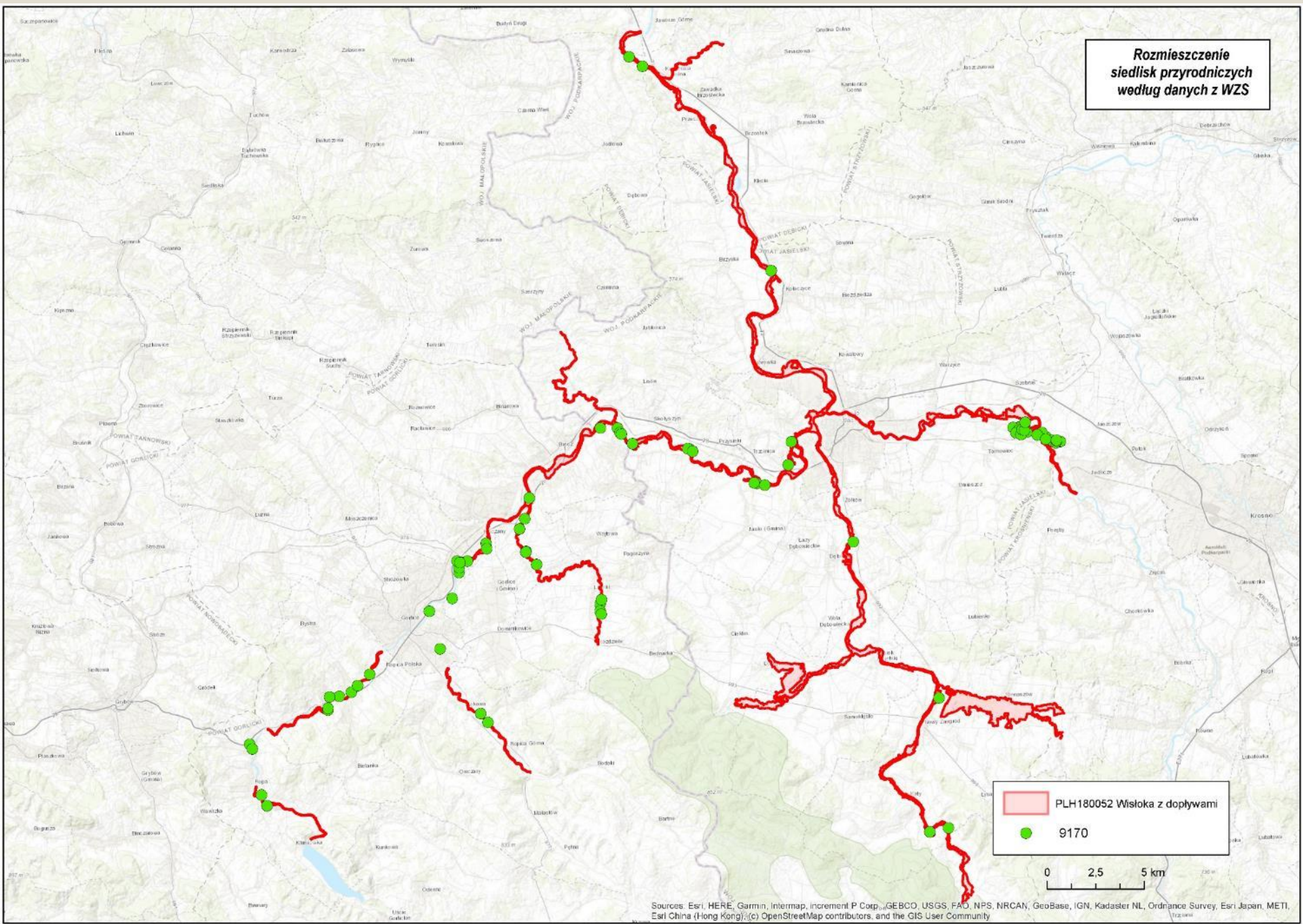

Łuskiewnik różowy
Lathraea squamaria

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny
(Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

A photograph of a dense forest with tall, slender trees and a rocky cliffside. The trees are mostly deciduous with vibrant green leaves. The cliffside is covered in moss and small plants. The sky is visible through the canopy.

*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani*)

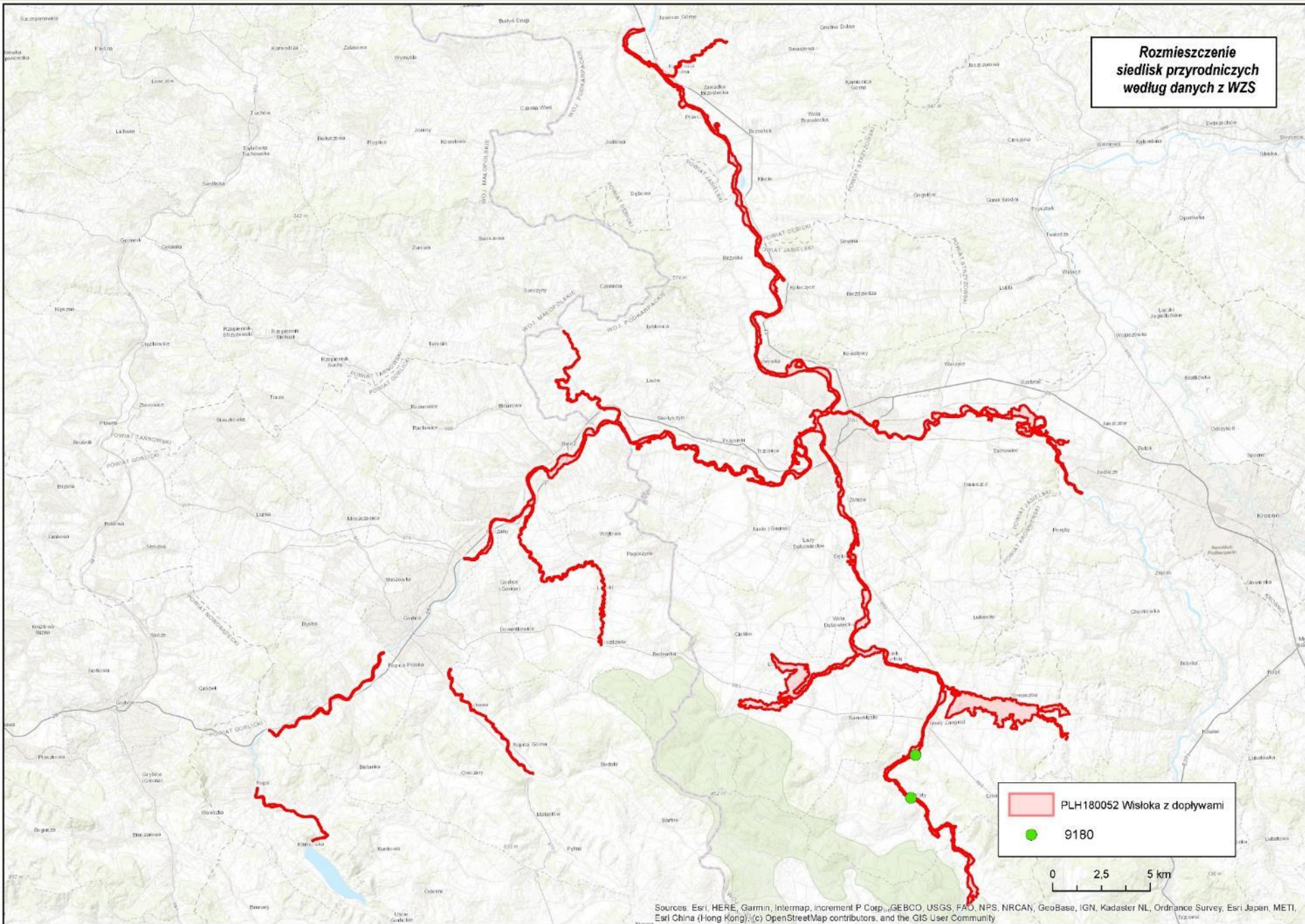
http://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/wyniki/2013-2014/dla_siedlisk/Jaworzyny-i-lasy-klonowo-lipowe-na-stromych-stokach-i-zbo.pdf

*9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (*Tilio platyphyllis*-*Acerion pseudoplatani*)

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

PLH180052 Wisłoka z dopływami

9180

0 2.5 5 km

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Kuklik zwisły
Geum rivale

Źródło:
commons.wikimedia.org

Czeremcha zwyczajna
Padus avium

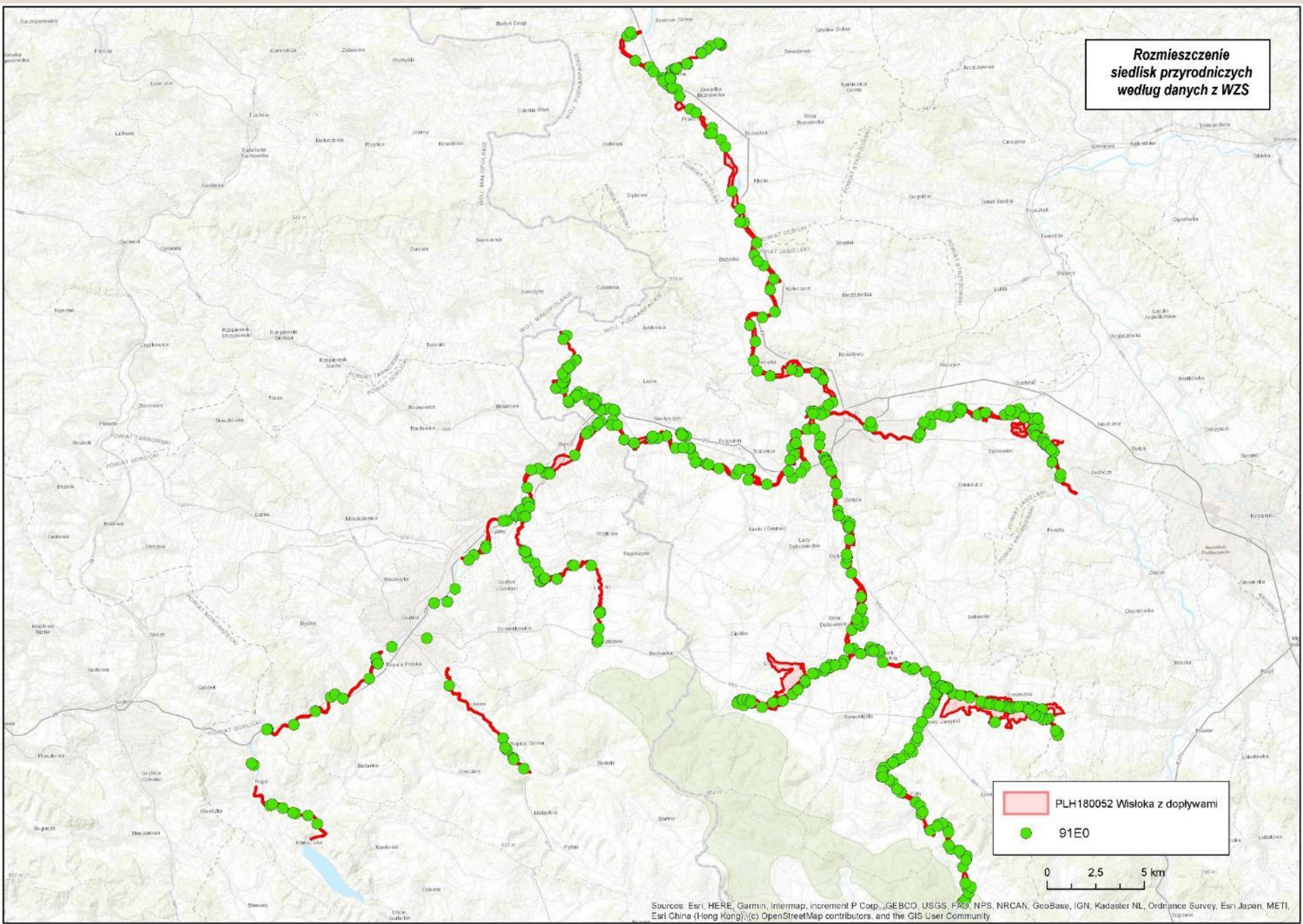

Źródło:
atlas.przyroda.net.pl

***91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*,
Populetum albae, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)**

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

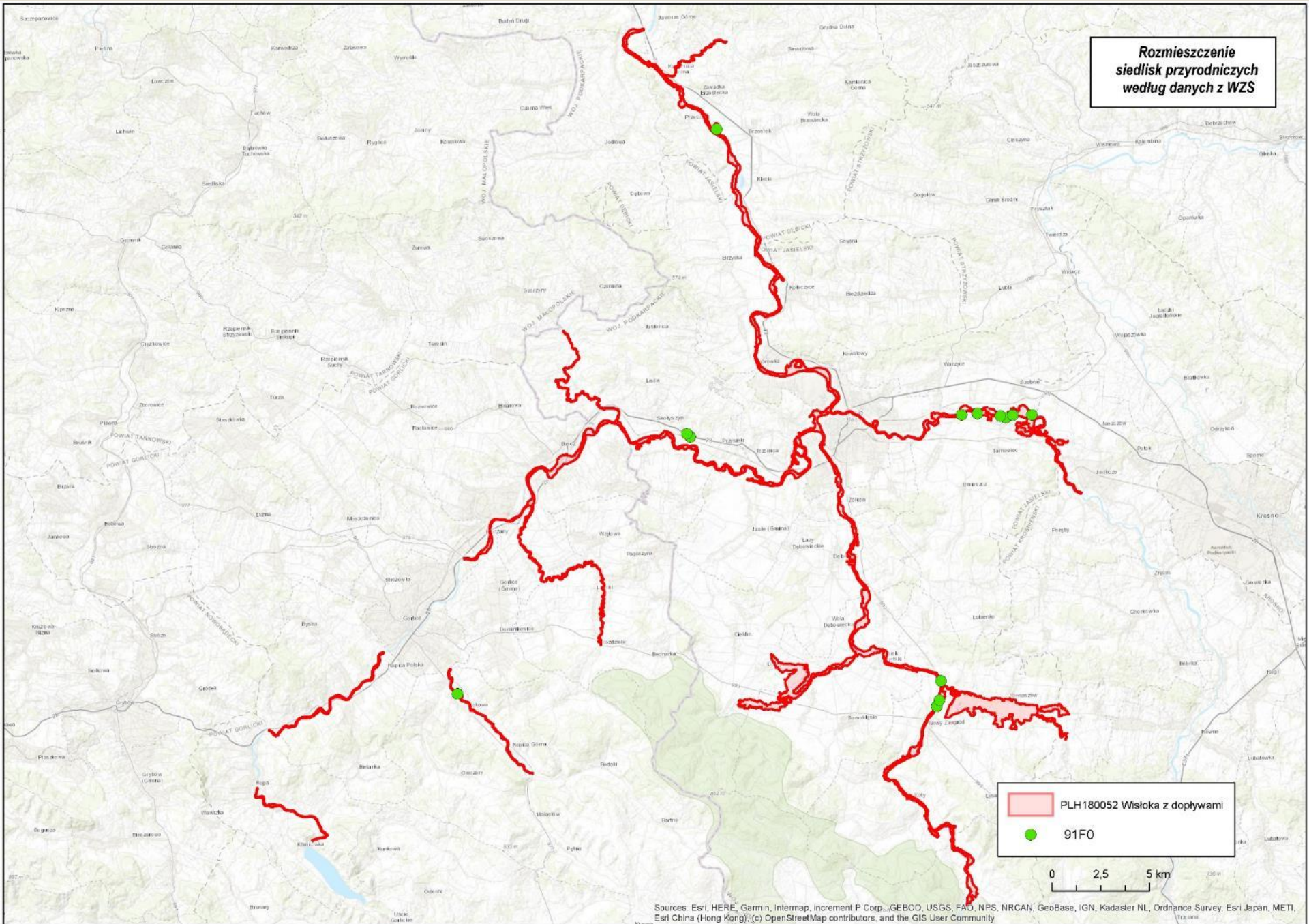
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/%C5%81%C4%99g_wi%C4%85zowo-jesionowy_rezerwat_Las_Biela%C5%84ski_2017.jpg

91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

Obszar Natura 2000 Wisłoka z Dopływami

Gatunki zwierząt wymienione w załączniku II Dyrektywy

Rady 92/43/EWG:

1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*;

1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*;

6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*;

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*;

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*;

1106 łosoś atlantycki *Salmo salar*;

5264 brzanka *Barbus carpathicus*;

5339 różanka *Rhodeus amarus*;

1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*;

1337 bóbr europejski *Castor fiber*;

1355 wydra europejska *Lutra lutra*;

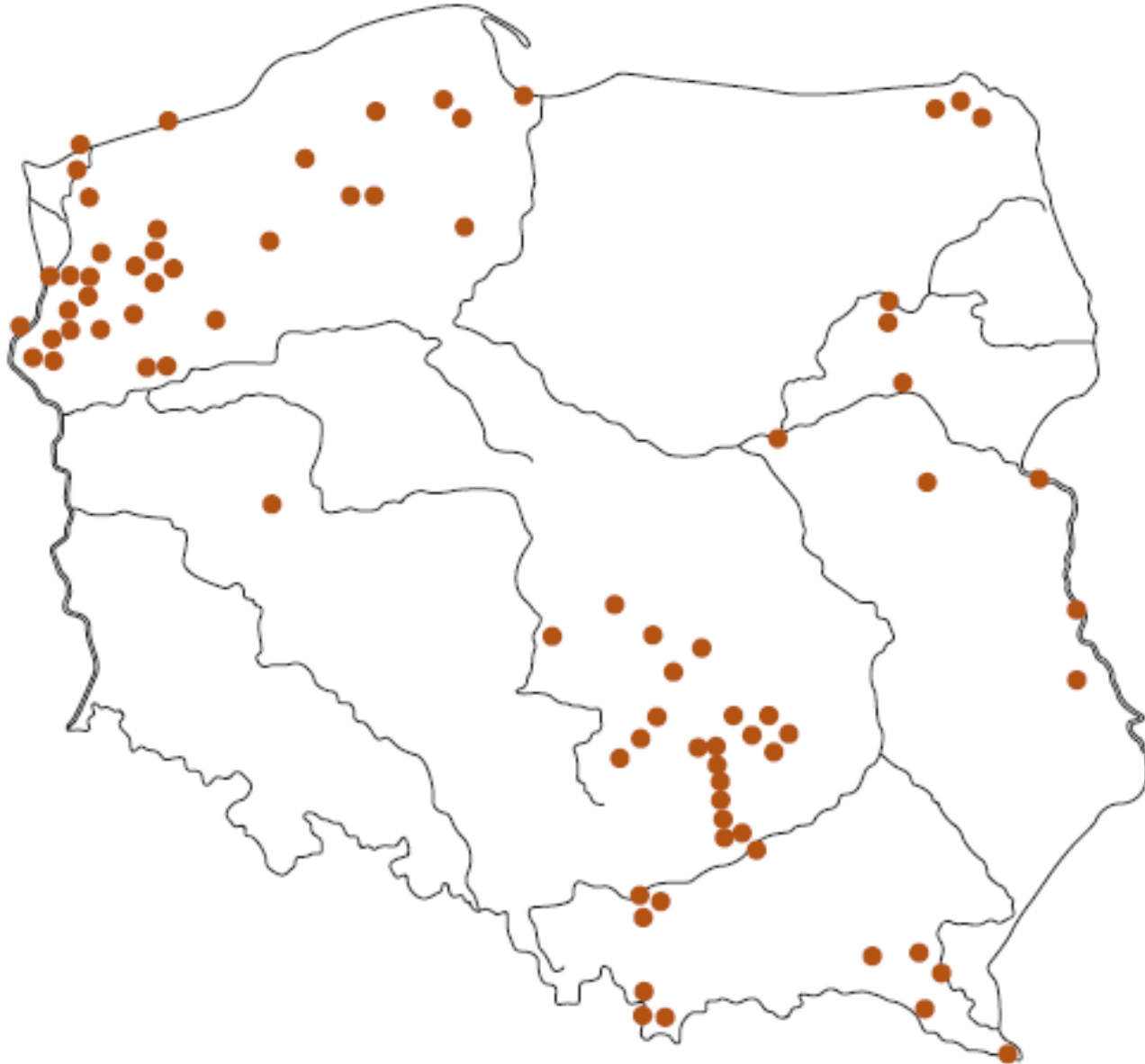

**GATUNKI NATUROWE WYSTĘPUJĄCE
W GRANICACH OBSZARU**

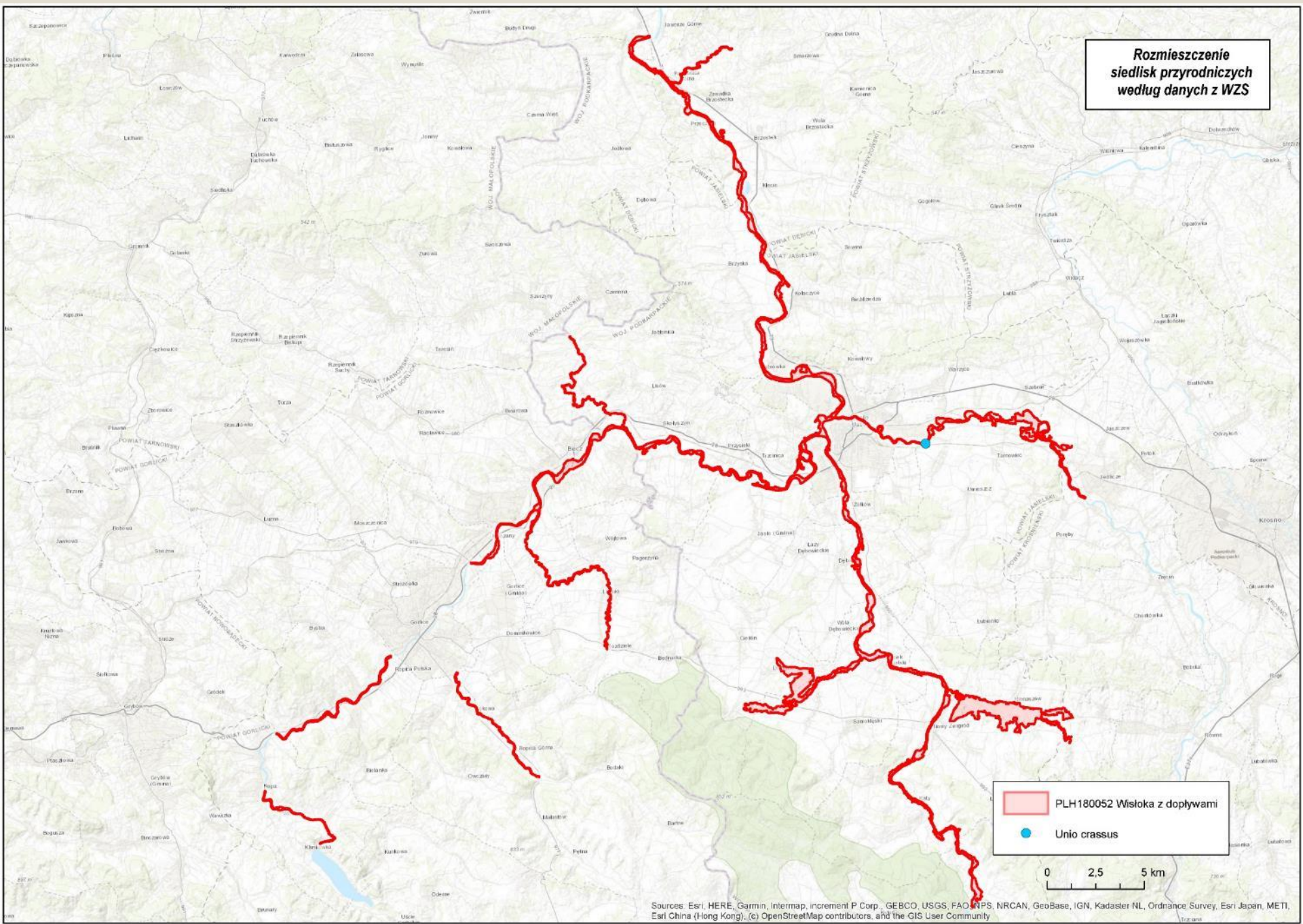
1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

1032 skójka gruboskorupowa *Unio crassus*

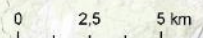

**Rozmieszczenie
siedlisk przyrodniczych
według danych z WZS**

PLH180052 Wisłoka z dopływami

Unio crassus

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

1060 czerwńczyk nieparek *Lycaena dispar*

Gianni Luca Olesmi
© 2015 all rights reserved

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/PDkobZLyAK4Kvfx1Nx1fGMrQQyIJrgoFCtn2Od7k6EzyurLY5ugkpg9mhxuqXh91TBnf_1VDPo8it2oKbpKtKdpFjIXWgCQ_86SSrM0XJ-9ZWwkPqFWKKrnN2AfJHG64dzMpMp

1060 czerwńczyk nieparek *Lycaena dispar*

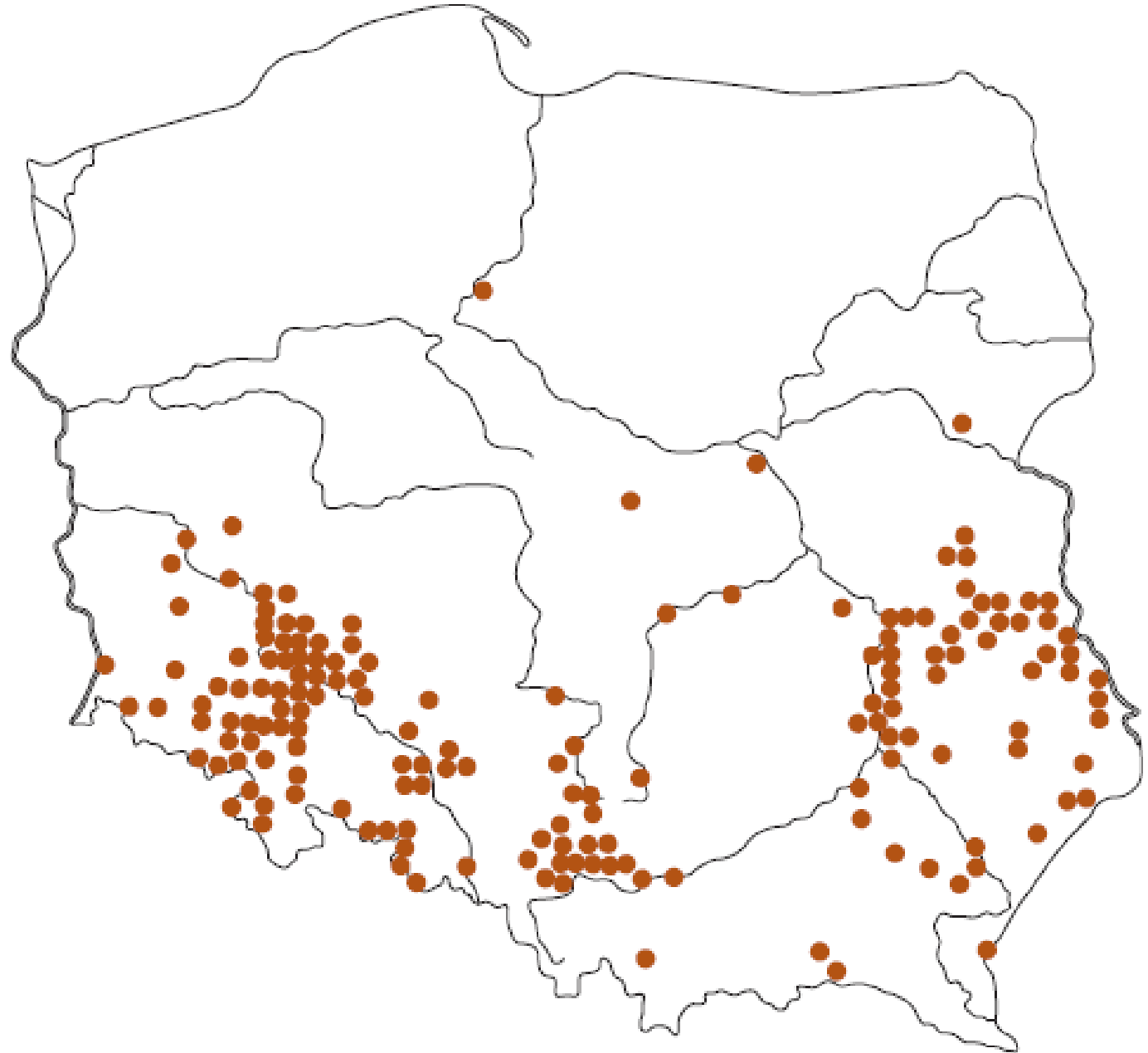

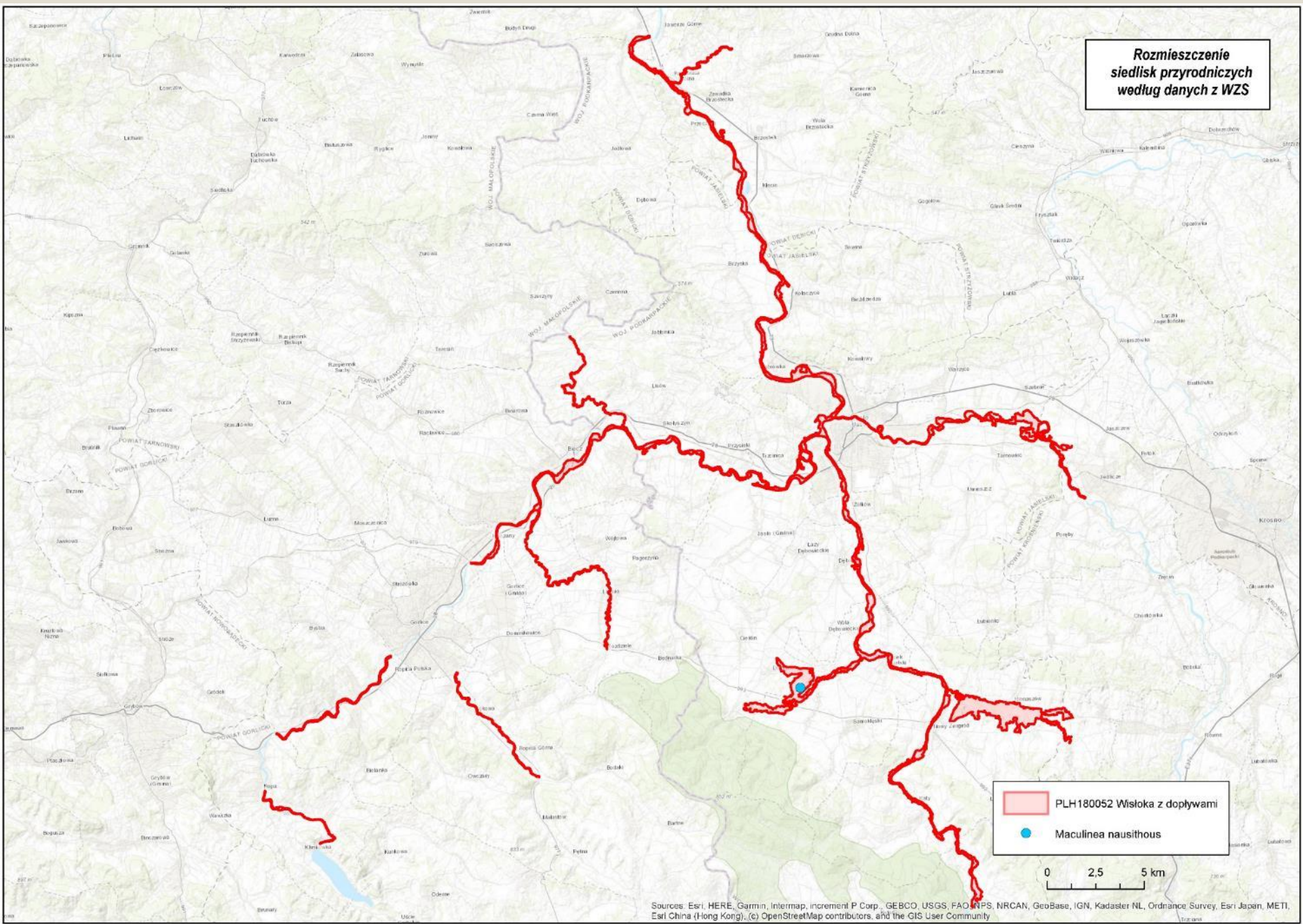
6179 modraszek nausitous *Maculinea nausithous*

6179 modraszek nausitous *Phengaris nausithous*

Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych według danych z WZS

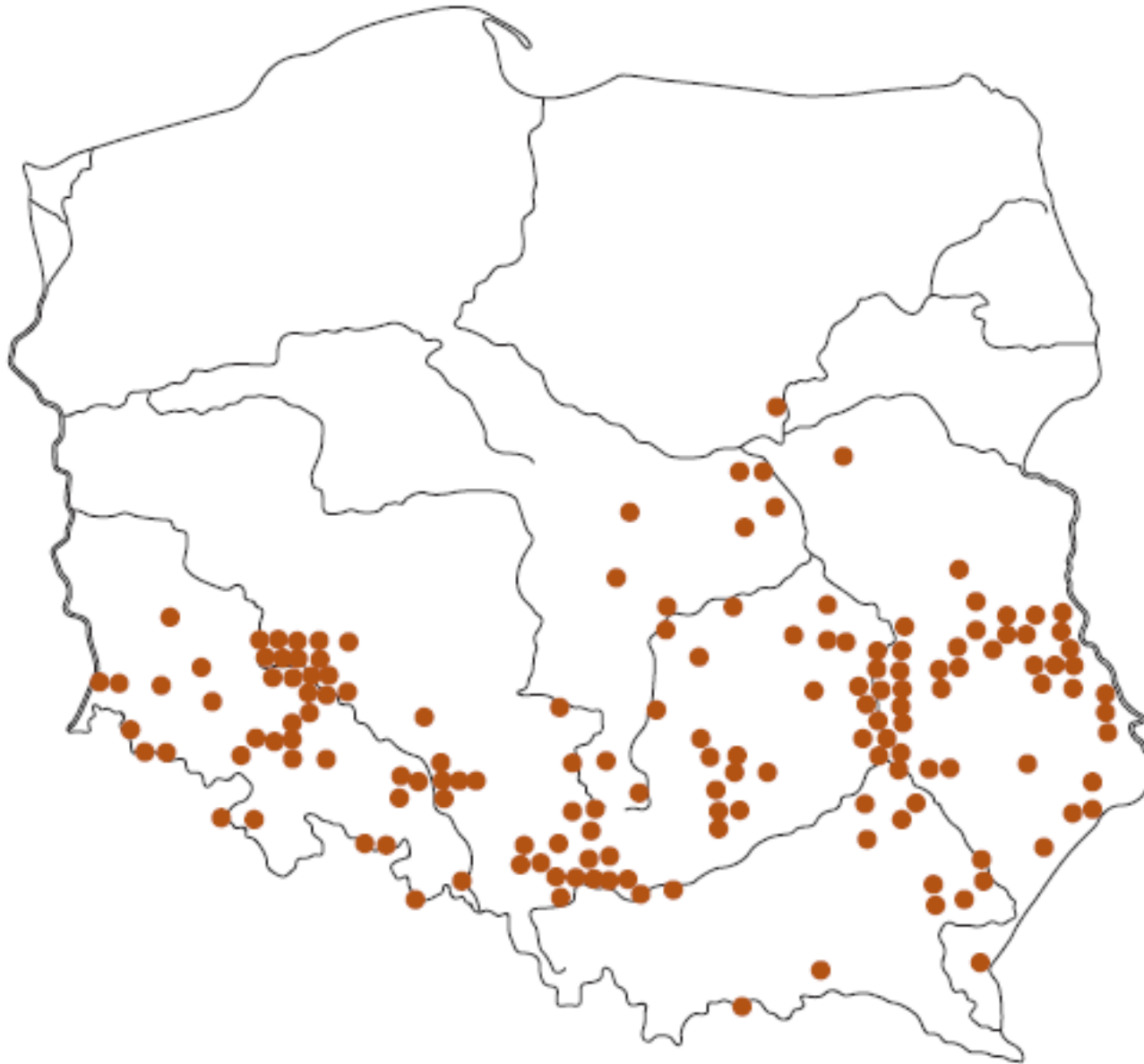
Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

6177 modraszek telejus *Maculinea teleius*

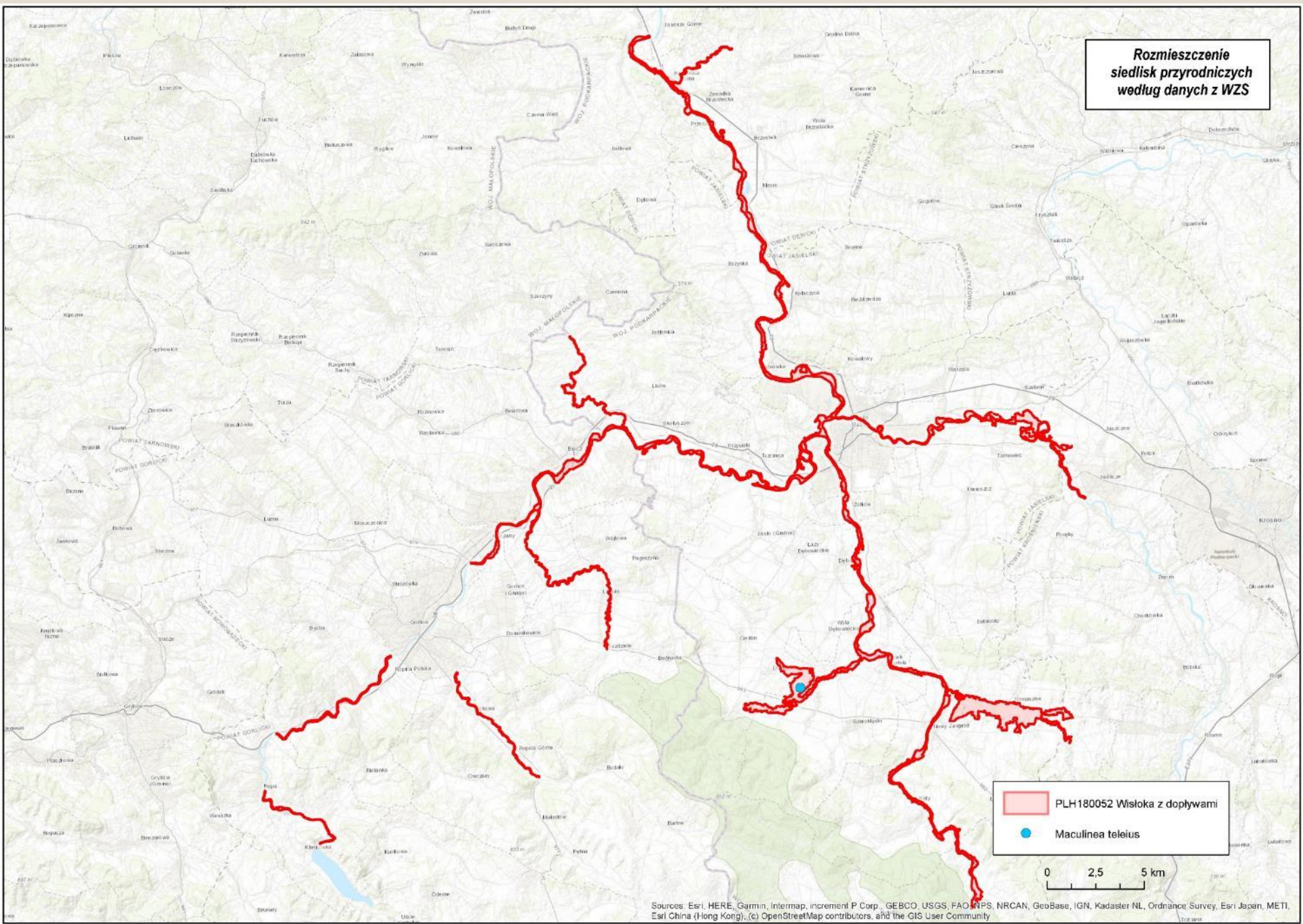

Fot.J.Starus

6177 modraszek telejus *Phengaris teleius*

Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych według danych z WZS

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri*

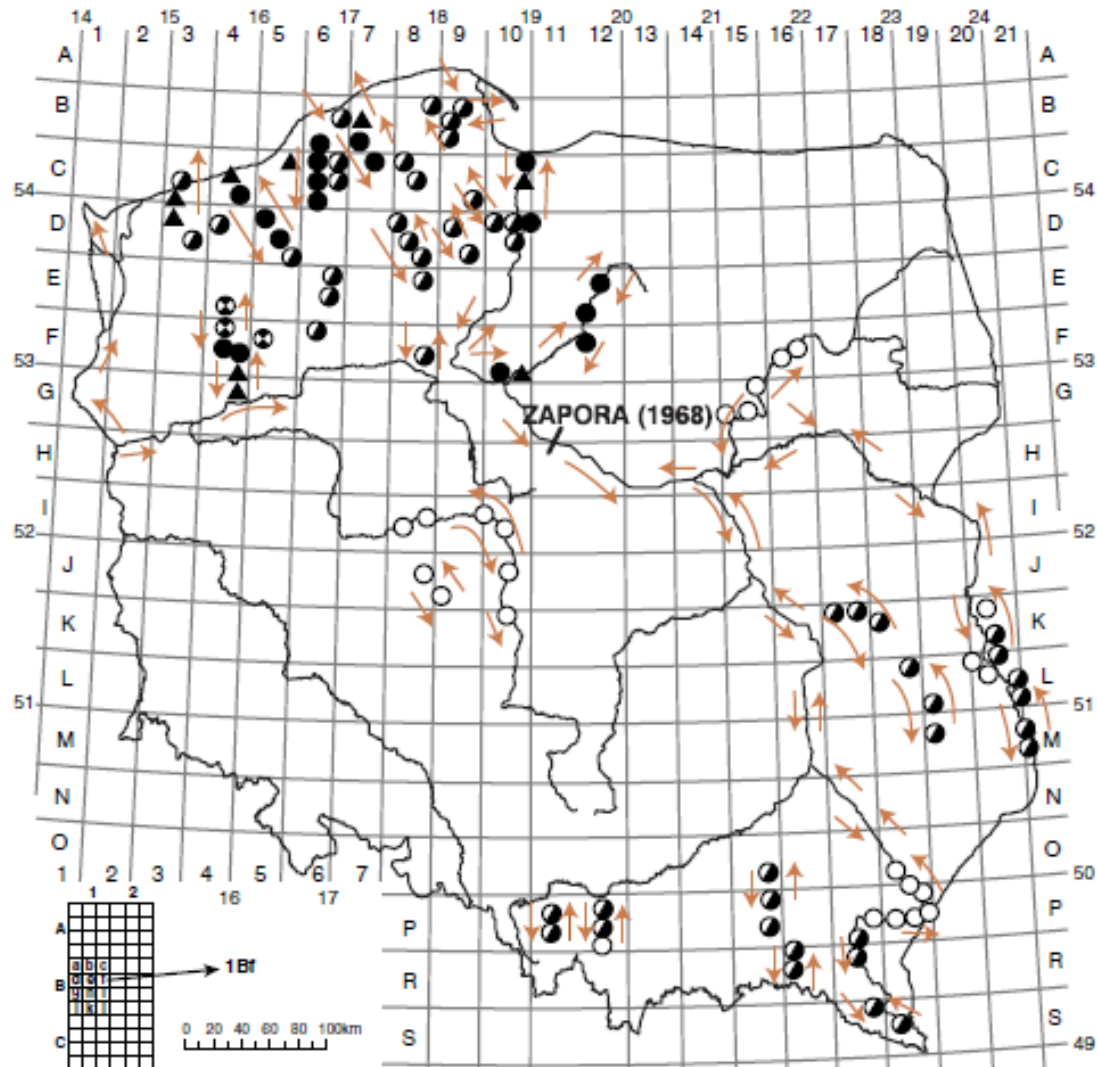

1106 łosoś atlantycki *Salmo salar*

1106 łosoś atlantycki *Salmo salar*

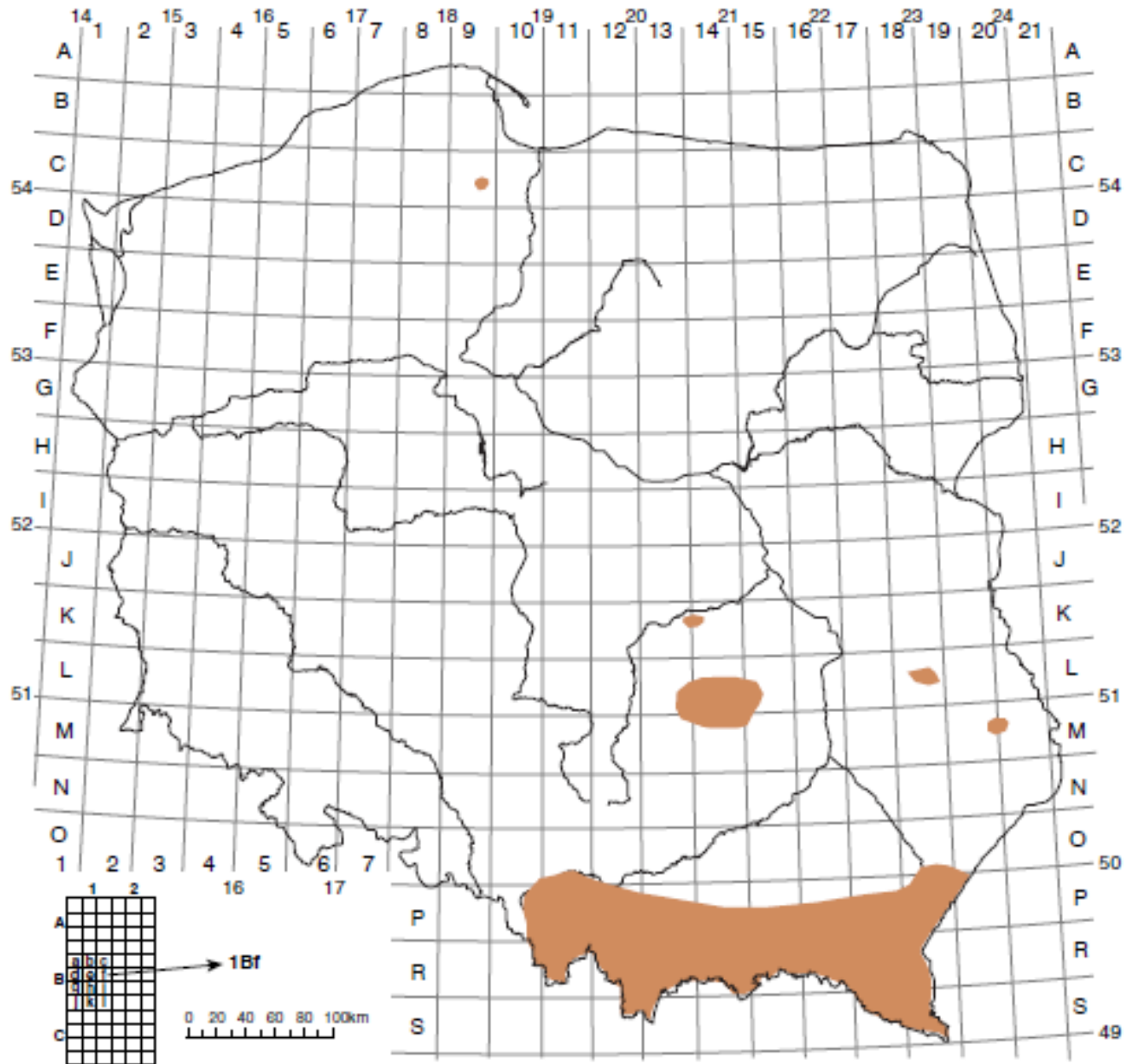

- Stanowisko notowane do 1900 r.
- Stanowisko notowane w latach 1901 - 1975
- ◐ Stanowisko notowane w latach 1976 - 1990
- Stanowisko współczesne notowane w latach 1991 - 2000
- ▲ Stanowisko introdukowane lub reintrodukowane

5264 brzanka karpacka *Barbus carpathicus*

5264 brzanka karpacka *Barbus carpathicus*

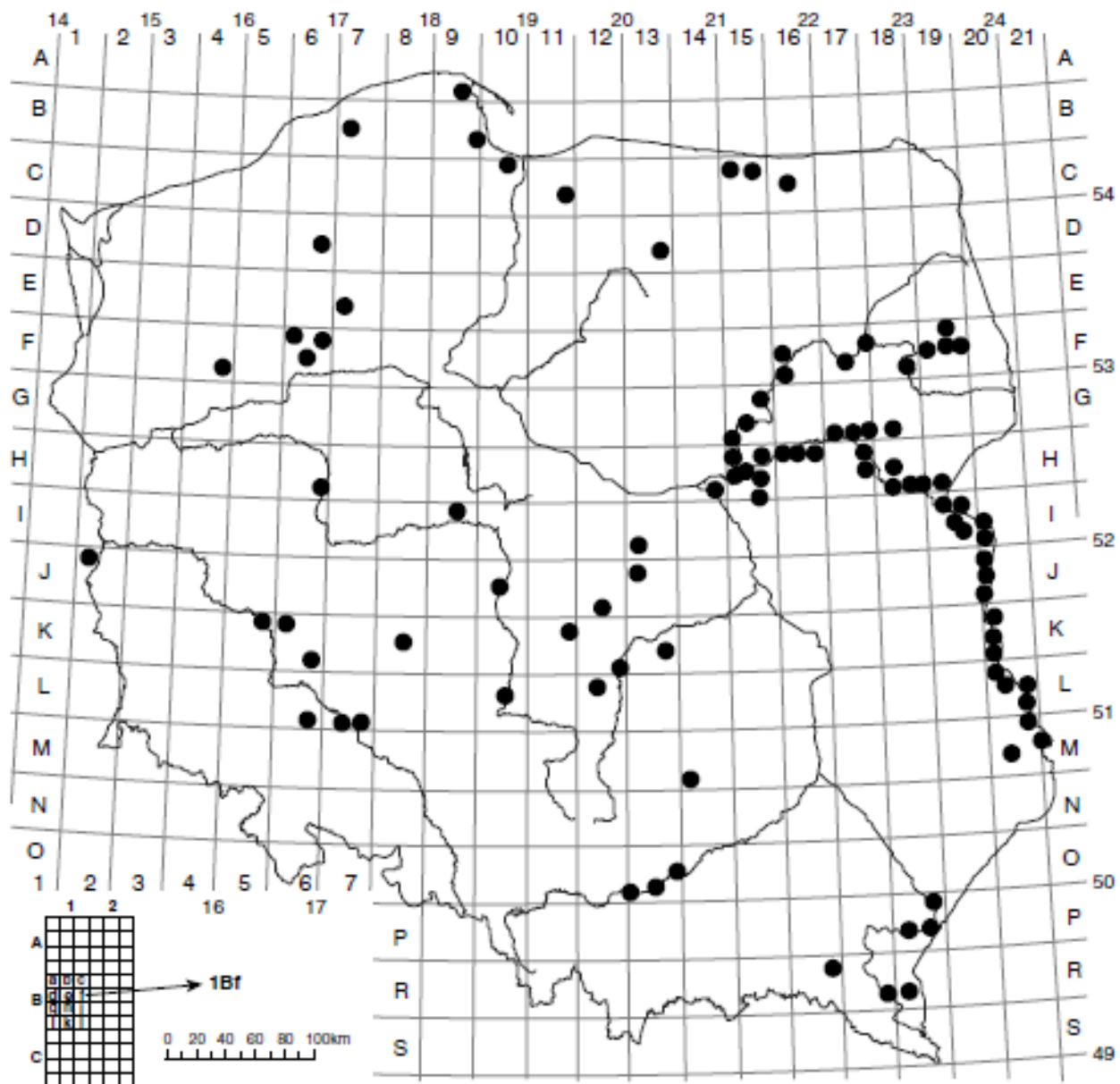

5339 różanka *Rhodeus amarus*

© lubomir hlasek
www.hlasek.com
Rhodeus sericeus hd2410

5339 różanka *Rhodeus amarus*

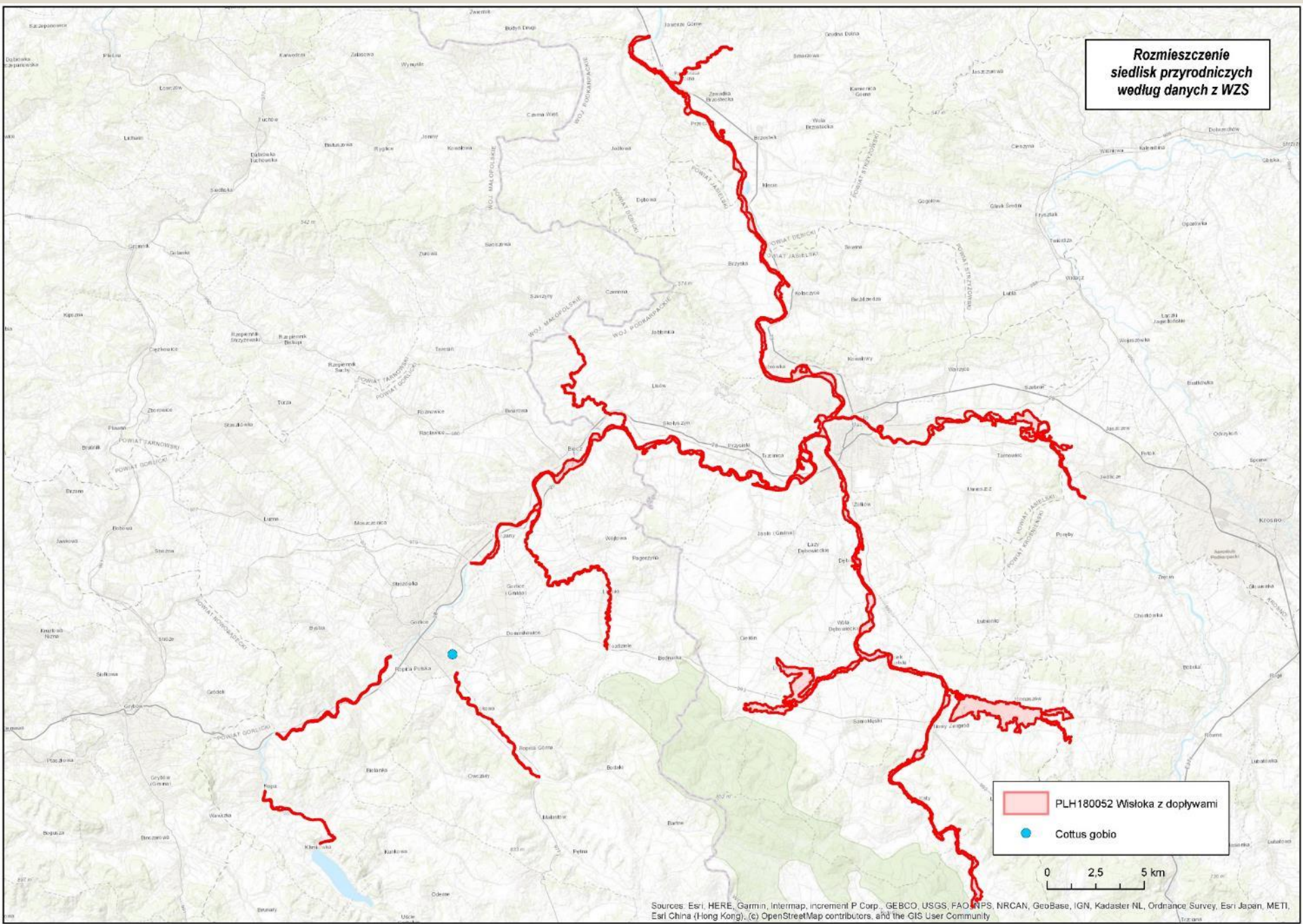
1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

Rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych według danych z WZS

Sources: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

1337 bóbr europejski *Castor fiber*

1337 bóbr europejski *Castor fiber*

1355 wydra *Lutra lutra*

1355 wydra *Lutra lutra*

**Metodyki inwentaryzacji i oceny stanu
siedlisk przyrodniczych oraz stanu zwierząt na
obszarze Natura 2000 Wisłoka z Dopływami**

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych

Pracami inwentaryzacyjnymi objęta zostanie część obszaru Natura 2000 Wisłoka z Dopływami poza gruntami Skarbu Państwa będącymi w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Powierzchnia objęta pracami to 2598,10 ha. Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych zostanie wykonana w oparciu o:

- 1) Szczegółowy Opisu Przedmiotu Zamówienia;
- 2) stosowny Monitoring siedlisk przyrodniczych (przewodnik metodyczny);
- 3) Poradnik ochrony siedlisk;
- 4) wieloletnią wiedzę ekspertów. Wykonawca przewiduje potencjalną możliwość modyfikacji metodyki po doświadczeniach terenowych, w uzgodnieniu z Zamawiającym. Ekspert botanik (fitosocjolog) przeprowadzi inwentaryzację siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (DS) stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 wraz ze szczegółowym i precyzyjnym wykreśleniem ich zasięgu. Wnoszone dane będą odzwierciedlać rzeczywisty układ i powierzchnię siedlisk przyrodniczych z załącznika I DS (nie będą generalizowane). Wykonawca skartuje płaty siedlisk przyrodniczych w granicach obszaru Natura 2000, uwzględniając przy kartowaniu ich zróżnicowanie i dokumentując zmienność składu gatunkowego. Ekspert zarejestruje za pomocą odbiornika GPS współrzędne geograficzne w układzie PL-1992 punktów załamania granic płatów wydzielonych siedlisk przyrodniczych z załącznika I DS.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych – c.d.

Do wyznaczania arealu siedlisk narzędziem wspierającym będą aktualne ortofotomapy, numeryczne dane wysokościowe i/lub dane fotometryczne z własnych nalotów dronem. Minimalna wielkość płatów siedlisk przyrodniczych podlegających inwentaryzacji wyniesie 10 arów. Wykonawca odstąpi od tej zasady w przypadku małych powierzchniowo, ale ważnych przyrodniczo siedlisk (np. młaki, źródlika, wychodnie skalne). Na podstawie prowadzonych prac inwentaryzacyjnych Ekspert:

1) sporządzi listę oraz wskaże lokalizację występujących w obszarze objętym Planem Zadań Ochronnych gatunków roślin objętych ochroną gatunkową, na mocy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);

2) sporządzi listę oraz wskaże lokalizację występujących w obszarze objętym Planem Zadań Ochronnych gatunków roślin inwazyjnych w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska naturalnego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. 2011 nr 210 poz. 1260).

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych – c.d.

Ekspert przeprowadzi ocenę stanu zachowania wszystkich siedlisk przyrodniczych z załącznika I DS stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz proponowanych jako przedmioty ochrony zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.) z wykorzystaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Ocena stanu zachowania zostanie przeprowadzona dla każdego ze zinwentaryzowanych płatów siedliska przyrodniczego w obszarze. Standardowo w obrębie płatów siedlisk o powierzchni powyżej 10 ha założone zostaną dodatkowe stanowiska (odpowiednio 1 stanowisko na każde 10 ha płatu siedliska). Na każdym z założonych stanowisk wyznaczy transekt o długości 200 m w obrębie, którego wykona 3 zdjęcia fitosocjologiczne na początku, na środku i końcu transektu. W przypadku, gdy powierzchnia płatu uniemożliwia wykonanie pełnego transektu dopuszczalna jest modyfikacja polegająca na skróceniu długości lub zmianie kształtu transektu. W płatach o powierzchni mniejszej niż 1 ha zamiast transektu wykonane zostanie 1 zdjęcie fitosocjologiczne.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych – c.d.

Optymalne terminy prac inwentaryzacyjnych:

- 3130 Brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*: koniec czerwca - październik
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*: lipiec-połowa września;
- 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków: czerwiec-sierpień;
- 3230 Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* część – z przewagą wrześni); czerwiec – sierpień;
- 3240 Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salici-Myricarietum* część – z przewagą wierzby); czerwiec – sierpień;
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p.: koniec września-październik;
- *6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie); lipiec – połowa września;

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych – c.d.

Optymalne terminy prac inwentaryzacyjnych c.d.:

- 6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*); koniec czerwca-pierwsza poł. lipca;
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*): czerwiec-koniec sierpnia, dopuszczalnie do początku października;
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*): koniec maja-lipiec;
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*): maj-sierpień (sondażowe badania – aspekt wczesnowiosenny);
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*): maj-sierpień (sondażowe badania – aspekt wczesnowiosenny);

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych – c.d.

Optymalne terminy prac inwentaryzacyjnych c.d.:

- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*): maj-sierpień (sondażowe badania – aspekt wczesnowiosenny);
- 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*): maja-lipiec (sondażowe badania – aspekt wczesnowiosenny);
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe: połowa maja-wrzesień (sondażowe badania – aspekt wczesnowiosenny);
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*): maj oraz lipiec-sierpień (sondażowe badania – aspekt wczesnowiosenny).

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu siedlisk przyrodniczych – c.d.

Zdjęcia fitosocjologiczne wykonane zostaną metodą Braun-Blanqueta. Dla siedlisk leśnych powierzchnia zdjęcia fitosocjologicznego wyniesie 400 m² (20×20 m), natomiast w przypadku siedlisk łąkowych (innych nieleśnych) – 25 m² (5×5 m). Ekspert w trakcie prac zarejestruje za pomocą odbiornika GPS współrzędne geograficzne w układzie PL-1992 położenia każdego zdjęcia fitosocjologicznego (centrum zdjęcia fitosocjologicznego). Numeracja zdjęć fitosocjologicznych będzie nawiązywała do numeracji/oznaczenia płatu siedliska. Jeśli w trakcie prac nad projektem Planu zostaną zidentyfikowane nowe siedliska przyrodnicze i pojawią się przesłanki by zaprojektować je jako nowe przedmioty ochrony obszaru, odnalezione płaty należy również dokładnie zinwentaryzować, przeprowadzić ocenę stanu ich zachowania oraz określić pozostałe elementy zgodnie ze wskazaniem podanymi dla przedmiotów ochrony.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt - mięczaki

W zakresie gatunków mięczaków ekspert malakolog przeprowadzi inwentaryzację skójki gruboskorupowej *Unio crassus*, na podstawie, której określi areał występowania gatunku w obszarze. W celu stwierdzenia występowania skójki w potencjalnych siedliskach gatunku będzie przeszukiwane dno z wykorzystaniem metody „na upatrzonego” lub pobierając próby drapaczem. W przypadku stwierdzenia występowania skójki gruboskorupowej w obszarze i zaproponowania do objęcia jej ochroną jako przedmiotu ochrony, we wszystkich stanowiskach, na których potwierdzono występowania gatunku zostanie przeprowadzona ocena stanu zachowania. Ocena stanu zachowania wykonana zostanie z wykorzystaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Dodatkowo w trakcie prac terenowych notowano dane o siedlisku gatunku, zagrożeniach i perspektywach ochrony gatunku, wykonywano dokumentację fotograficzną i rejestrowano trasy przemarszu odbiornikiem GPS. Optymalnym terminem badań dla skójki gruboskorupowej są miesiące lipiec-sierpień.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt - owady

W zakresie gatunków owadów Ekspert:

- 1) przeprowadzi inwentaryzację gatunków owadów wymienionych w obowiązującym SDF danego obszaru Natura 2000 objętego Planem (w tym gatunków z oceną D). W ramach prac terenowych Ekspert określi liczebność poszczególnych gatunków w obszarze oraz wskaże siedliska gatunków w obszarze;
- 2) przeprowadzi ocenę stanu zachowania gatunków owadów z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej stanowiących przedmioty ochrony obszaru oraz proponowane przedmioty ochrony (prace monitoringowe) z wykorzystaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W każdym zinwentaryzowanym płacie siedliska gatunku zostanie założony transekt o długości 500-1500 m., a jego długość zostanie dostosowana do powierzchni płatu siedliska gatunku. Inwentaryzacje terenowe zostaną przeprowadzone w sprzyjających warunkach pogodowych (w czasie słonecznej, bezwietrznej pogody).

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt – owady c.d.

Optymalnym terminem badań dla:

- modraszka telejusa *Phengaris teleius* jest lipiec-sierpień (maksymalny termin badań koniec czerwca – początek września)
- modraszka nausitous *Ph. nausithous* jest lipiec-sierpień (maksymalny termin badań koniec czerwca – początek września)
- czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* optymalnym terminem badań jest maj-wrzesień.

Badania prowadzone będą na całej powierzchni potencjalnego siedliska występowania gatunku. W celu odnalezienia jaj i gąsienic motyli dokładnie przeszukiwane będą rośliny żywicielskie: krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* dla modraszki telejusa *Phengaris teleius* i modraszki nausitous *Ph. nausithous*, różne gatunki szczawiu dla czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt – minogi i ryby

W zakresie gatunków minogów i ryb Ekspert:

1) przeprowadzi inwentaryzację gatunków ryb i minogów wymienionych w obowiązującym SDF obszarze Natura 2000 objętego Planem (w tym gatunków z oceną D). W ramach prac terenowych Ekspert oceni stan populacji poszczególnych gatunków w obszarze oraz określi areał występowania gatunku w obszarze. Inwentaryzacja ryb i minogów będzie prowadzona metodą elektropołów w co najmniej 10 punktach kontrolnych. Punkty kontrolne będą wyznaczone w obrębie głównego cieku i na każdym z dopływów. Lokalizacje i liczbę punktów pomiarowych będzie dobrana w taki sposób, aby uwzględniała wymagania siedliskowe wszystkich gatunków ryb i minogów wymienionych w SDF obszarze. Wykonując elektropoły zostaną uwzględnione różne preferencje siedliskowe ryb i minogów w poszczególnych kategoriach wiekowych. Do elektropołów zostanie użyty atestowany sprzęt.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt – minogi i ryby c.d.

Połowcy dla poszczególnych gatunków ryb powinny być prowadzone:

- 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri* w terminie sierpień-październik;
- 1106 łosoś *Salmo salar* w terminie sierpień-październik;
- 1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio* w terminie sierpień-październik;
- 5264 brzanka *Barbus carpathicus* w terminie wrzesień-październik;
- 5339 różanka *Rhodeus amarus* w terminie wrzesień-październik.

2) przeprowadzi ocenę stanu zachowania gatunków ryb i minogów stanowiących przedmiot ochrony oraz proponowane przedmioty ochrony (prace monitoringowe) z wykorzystaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska zgodnie z zapisami Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt – ssaki

W zakresie gatunków ssaków Ekspert:

- 1) przeprowadzi inwentaryzację ssaków wymienionych w obowiązującym SDF dla danego obszaru Natura 2000. W ramach inwentaryzacji Ekspert określi liczbę stanowisk oraz liczebność gatunku w obszarze.
- 2) przeprowadzi ocenę stanu zachowania gatunków ssaków stanowiących przedmioty ochrony oraz proponowane przedmioty ochrony zgodnie z zapisami Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.) z wykorzystaniem metodyki Państwowego Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Metodyka inwentaryzacji i oceny stanu gatunków zwierząt – ssaki c.d.

Inwentaryzacja stanowisk bobra europejskiego *Castor fiber* zostanie przeprowadzona poprzez penetrację brzegów cieków i zbiorników wodnych w poszukiwaniu tropów, ściętych i zgryzionych drzew, tam, nor i żeremi bobrowych. Ocena liczebności gatunku dokonana zostanie na podstawie obserwacji bezpośrednich osobników, ich tropów i śladów działalności (obecność żeremi, naprawianych tam bądź spichlerzy zimowych, kopczyków). Ocena stanu zachowania gatunku (na każdym ze zlokalizowanych stanowisk bobra europejskiego), w tym ocen populacji i siedliska gatunku, będzie przeprowadzona w załączonym wzorze karty obserwacji. Optymalnym terminem badań dla gatunku jest wiosna-jesień, przy czym najwyższa intensywność znakowania terytoriów przez bobry obserwuje się w okresie rozrodczym (od stycznia do maja).

Dla wydry *Lutra lutra* wykorzystuje się metodę polegającą na poszukiwaniu śladów obecności gatunku (odchody, tropy) na odcinkach brzegu cieków i zbiorników wodnych o długości minimum 200 m a maksymalnie 600 m (punkty monitoringowe/badawcze). Termin prowadzenia badań przypada na miesiące jesienne i wiosenne (od połowy września do końca kwietnia).

Wykorzystane materiały

- Natura 2000 partnerstwo dla przyrody”. Prezentacja opracowana w ramach projektu bliźniaczego Polska – Królestwo Wielkiej Brytanii – Królestwo Niderlandów nr PL2004/IB/EN-03: Opracowanie planów renaturalizacji siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków na obszarach Natura2000 oraz planów zarządzania dla wybranych gatunków objętych Dyrektywą Ptasią i Dyrektywą Siedliskową. Opracowanie: Paweł Pawlaczyk, redakcja: Michał Miazga.
- Opracowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. Wytyczne wydane na podstawie art. 32 ust. 1 w świetle art. 32 ust. 2 pkt 1 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. 12 grudnia 2012 r.
- Standardowy Formularz Danych SDF Obszaru Natura 2000 Wisłoka z Dopływami.
- Herbich J. (red.). 2004. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Mróz W. (red.). 2015. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część czwarta. Inspekcja Ochrony Środowiska. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa.

Adresy internetowe

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/%C5%81%C4%99g_wi%C4%85zowo-jesionowy_rezerwat_Las_Biela%C5%84ski_2017.jpg

https://www.narwianskiebagna.ehost.pl/images/galerie/3150/3150_005.jpg

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/06/Myricaria_germanica_300906a.jpg

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b5/Fischotter_Lutra_lutra1.jpg

<https://biebrzafototraper.pl/uploads/images/Gallery/ssaki/B%C3%B3br/Bobr0008a.jpg>

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bb/CottusGobioSpreadingFins.JPG>

https://rybanapiatek.files.wordpress.com/2018/05/rc3b3c5bcanka-rhodeus_sericeus_hd2410.jpg?w=840

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e1/Barbuspetenyi.png>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b4/Salmo_salar-Atlantic_Salmon-Atlanterhavsparken_Norway.JPG

https://i.ytimg.com/vi/k3H_GcwkKnM/maxresdefault.jpg

https://live.staticflickr.com/8443/7802012090_62e470fee9_b.jpg

<https://docplayer.pl/20424485-3240-zarosla-wierzby-siwej-na-kamiencach-i-zwirowiskach-gorskich-potokow-salicy-myricaritetum-czesc-z-przewaga-wierzby.html>

http://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/wyniki/2015-2018/dla_siedlisk/3130-BRZEGI-LUB-OSUSZANE-DNA-ZBIORNIKW-WODNYCH-ZE-ZBIOROWISKAMI-Z-LITTORELLETEA-ISOTO-NANOJUNCETEA-PDF-473-MB.pdf

https://live.staticflickr.com/8443/7802012090_62e470fee9_b.jpg

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Glaucopsyche_nausithous_Schwaebisch_Hall-Wackershofen_20080723_5.jpg

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Glaucopsyche_nausithous_Schwaebisch_Hall-Wackershofen_20080723_5.jpg

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/PDkobZLY5ugkpgge9mhxuqXh91TBnf_1VDPo8it2oKbpKtKdpFjIXWgCQ_86SSrM0XJ-9ZWwkPqFWKKrnN2AfJHG64dzMpMp

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5a/Biber_%28Castor_fiber%29_in_der_Lobau_in_Wien_-_panoramio.jpg

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5a/Biber_%28Castor_fiber%29_in_der_Lobau_in_Wien_-_panoramio.jpg

Adresy internetowe c.d.

<http://mollusca.sav.sk/malacology/img/unio-crassus>

http://www.wigry.win.pl/kwartalnik/nr21_wodne2.htm

bio-forum.pl

chwastowisko.wordpress.com

<http://rozanski.li/?p=1932>

http://www.encyklopedialesna.pl/zdjecia/5050_4_1.jpg

http://przyroda.osiedle.net.pl/Zawilec_gajowy.htm

<http://pl.wikipedia.org>

erick.dronnet.pagesperso-orange.fr

atlas.przyroda.net.pl

commons.wikimedia.org

Zadanie realizowane w ramach projektu POIS.02.04.00-00-0193/16 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” współfinansowanego ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Spójności w ramach II Priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – Ochrona środowiska w tym adaptacja do zmian klimatu

Użyteczne adresy internetowe:

www.rzeszow.rdos.gov.pl

www.gdos.gov.pl

<http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000>

www.natura2000.org.pl

www.salamandra.org.pl

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/db_gis/index_en.htm

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

www.natura2000.pl

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusz Spójności

